

# 12

Αποκάλυψη 12:1 Και ένα μεγάλο σημείο φάνηκε στον ουρανό· μια γυναίκα ντυμένη τον ήλιο, και το φεγγάρι ήταν κάτω από τα πόδια της, κι επάνω στο κεφάλι της είχε ένα στεφάνι από 12 αστέρια·

2 και καθώς ήταν έγκυος, έκραζε κοιλοπονώντας, και βασανιζόμενη, για να γεννήσει.

3 Και φάνηκε ένα άλλο σημείο στον ουρανό, και να, ένας μεγάλος κόκκινος δράκοντας, που είχε επτά κεφάλια και δέκα κέρατα· κι επάνω στα κεφάλια του υπήρχαν επτά διαδήματα·

4 και η ουρά του έσυρε το ένα τρίτο των αστεριών του ουρανού, και τα έριξε στη γη. Και ο δράκοντας στάθηκε μπροστά στη γυναίκα που επρόκειτο να γεννήσει, για να καταφάει το παιδί της, όταν το γεννήσει.

5 Και γέννησε αρσενικό παιδί, το οποίο πρόκειται να ποιμάνει όλα τα έθνη με σιδερένια ράβδο· και το παιδί της αρπάχτηκε προς τον Θεό και τον θρόνο τους.

6 Και η γυναίκα έφυγε στην έρημο, όπου έχει ετοιμασμένο τόπο από τον Θεό, για να την τρέφουν εκεί 1.260 ημέρες.

7 Και έγινε πόλεμος στον ουρανό· ο Μιχαήλ και οι άγγελοι του πολέμησαν ενάντια στον δράκοντα, και ο δράκοντας πολέμησε και οι άγγελοί του.

8 Και δεν υπερίσχυσαν ούτε βρέθηκε πλέον τόπος γι' αυτούς στον ουρανό.

9 Και ρίχτηκε ο μεγάλος δράκοντας, το αρχαίο φίδι, που αποκαλείται ο διάβολος, και ο Σατανάς, που πλανάει ολόκληρη την οικουμένη, ρίχτηκε στη γη· και οι άγγελοι του ρίχτηκαν μαζί του.

10 Και άκουσα μια δυνατή φωνή στον ουρανό που έλεγε: Τώρα έγινε η σωτηρία και η δύναμη και η βασιλεία του Θεού μας, και η εξουσία του Χριστού του· επειδή, ρίχτηκε κάτω ο κατήγορος των αδελφών μας, που τους κατηγορεί μπροστά στον Θεό μας ημέρα και νύχτα.

11 Κι αυτόν τον νίκησαν με το αίμα του Αρνίου, και με τον λόγο της μαρτυρίας τους· και δεν αγάπησαν την ψυχή τους μέχρι θανάτου.

12 Γι' αυτό, ευφραίνεστε, οι ουρανοί, κι εκείνοι που κατοικείτε μέσα σ' αυτούς. Αλίμονο σ' αυτούς που κατοικούν στη γη και στη θάλασσα, επειδή ο διάβολος κατέβηκε σε σας έχοντας μεγάλο θυμό, δεδομένου ότι γνωρίζει πως έχει λίγο καιρό.

13 Και όταν ο δράκοντας είδε ότι ρίχτηκε στη γη, καταδίωξε τη γυναίκα, η οποία γέννησε το αρσενικό.

14 Και στη γυναίκα δόθηκαν δυο φτερούγες του μεγάλου αετού, για να πετάει στην έρημο, στον τόπο της, όπου εκεί τρέφεται για καιρόν και καιρούς και μισόν καιρό, μακριά από το φίδι·

15 και το φίδι έριξε από το στόμα του, πίσω από τη γυναίκα, νερό σαν ποταμό, για να κάνει να την παρασύρει ο ποταμός.

16 Και η γη βοήθησε τη γυναίκα, και η γη άνοιξε το στόμα της, και κατάπιε τον ποταμό, τον οποίο ο δράκοντας έριξε από το στόμα του.

17 Και ο δράκοντας οργίστηκε ενάντια στη γυναίκα, και πήγε να κάνει πόλεμο με τους υπόλοιπους από το σπέρμα της, που τηρούν τις εντολές του Θεού και έχουν τη μαρτυρία του Ιησού Χριστού.

## 12:1,2 Η ΓΥΝΑΙΚΑ

**“Και ένα μεγάλο σημείο φάνηκε στον ουρανό· μια γυναίκα ντυμένη τον ήλιο, και το φεγγάρι ήταν κάτω από τα πόδια της, κι επάνω στο κεφάλι της είχε ένα στεφάνι από 12 αστέρια· και καθώς ήταν έγκυος, έκραζε κοιλοπονώντας, και βασανιζόμενη, για να γεννήσει”**  
**Αποκάλυψη 12:1,2.** Σε προηγούμενα εδάφια (Αποκάλυψη 11:8) οι 24 πρεσβύτεροι ανήγγειλαν μια τρομερή εξέλιξη: ήρθε ο καιρός για την οργή του Θεού, οι νεκροί θα κριθούν και θα αποδοθεί στους πιστούς ο μισθός τους. Αυτά τα γεγονότα θα πραγματοποιηθούν στο δεύτερο μέρος της

Αποκάλυψης με τις επτά τελευταίες πληγές, τη Δευτέρα Παρουσία, τη Χιλιετία, την Εκτελεστική Κρίση και τη δημιουργία της νέας γης.

Επίσης οι 24 πρεσβύτεροι αναφέρουν κάποιες κατηγορίες ανθρώπων: “οι νεκροί” που θα κριθούν, οι “δούλοι του Θεού” και “εκείνοι που φοβούνται το όνομα” του Θεού που θα λάβουν “τον μισθό” τους, “οι μικροί και οι μεγάλοι” και “αυτοί που φθείρουν τη γη” (Αποκάλυψη 11:18). Πριν την περιγραφή των τελευταίων γεγονότων, τα κεφάλαια 12-14 παρουσιάζουν μια δραματική σκηνή που προσδιορίζει τα εμπλεκόμενα μέρη της Μεγάλης Διαμάχης, δείχνει το ρόλο τους στα τελευταία γεγονότα και αποσαφηνίζει γιατί θα λάβουν είτε το μισθό τους, είτε την τιμωρία.

Ο Ιωάννης βλέπει **“ένα μεγάλο σημείο... στον ουρανό μια γυναίκα”**. Οι γυναίκες στην Αγία Γραφή συχνά συμβολίζουν τον εκλεκτό λαό του Θεού (Ισραήλ, Εκκλησία) και μπορούν να είναι είτε αγνές και άγιες,<sup>1</sup> είτε διεφθαρμένες και ασεβείς.<sup>2</sup> Αυτή η γυναίκα παρουσιάζεται με τον ήλιο, το φεγγάρι και δώδεκα αστέρια. Η μόνη άλλη περικοπή στην Αγία Γραφή, όπου γίνεται αναφορά στον ήλιο, το φεγγάρι και σε δώδεκα αστέρια, βρίσκεται στη Γένεση 37. Σε αυτή την περικοπή ο Ιωσήφ αφηγείται στον πατέρα και στα αδέρφια του, ένα όνειρό όπου ο ήλιος, το φεγγάρι και τα αστέρια συμβολίζουν τον πατέρα του Ιακώβ, τη μητέρα του Ραχήλ και τους δώδεκα γιους του Ιακώβ αντιστοίχως. Αυτά τα άτομα, μαζί με τον Αβραάμ και τον Ισαάκ, αποτελούν τους πατριάρχες και προγόνους του λαού Ισραήλ.<sup>3</sup> Συνεπώς, η γυναίκα με τον ήλιο, το φεγγάρι και τα δώδεκα αστέρια, αντιπροσωπεύει τον λαό Ισραήλ, με τις δώδεκα φυλές. Η γυναίκα φαίνεται να είναι έγκυος, έτοιμη να γεννήσει. Ο σκοπός του Θεού να ξεχωρίσει ένα μοναδικό, εκλεκτό λαό για Εκείνον πρόκειται να εκπληρωθεί – ο λαός Ισραήλ θα “γεννήσει” τον Μεσσία.

## 12:3,4 Ο ΔΡΑΚΟΝΤΑΣ

**“Και φάνηκε ένα άλλο σημείο στον ουρανό, και να, ένας μεγάλος κόκκινος δράκοντας, που είχε επτά κεφάλια και δέκα κέρατα· κι επάνω στα κεφάλια του υπήρχαν επτά διαδήματα· και η ουρά του έσυρε το ένα τρίτο των αστεριών του ουρανού, και τα έριξε στη γη”** Αποκάλυψη 12:3,4. Εδώ βλέπουμε τον μεγάλο εχθρό του Θεού και την πληγή του σύμπαντος. Στο εδάφιο 9, ο δράκοντας ταυτίζεται με **“το αρχαίο φίδι, που αποκαλείται ο διάβολος, και ο σατανάς, που πλαναίνει ολόκληρη την οικουμένη”** (Αποκάλυψη 12:9).

Ένα από τα πιο μεγάλα μυστήρια είναι η ύπαρξη του Σατανά και του κακού. Πολλές φορές απεικονίζεται κοροϊδευτικά με κέρατα, κρατώντας μία τρίαινα και αρκετοί τον θεωρούν κατάλοιπο του Μεσαίωνα. Ωστόσο, η παρανόηση του Σατανά και του ρόλου του στην προέλευση και την ύπαρξη του κακού, είναι η πηγή των πιο συκοφαντικών κατηγοριών για τον χαρακτήρα αγάπης του Θεού. Πολλοί θεωρούν ότι από τη στιγμή που υπάρχει το κακό, ο Θεός δεν μπορεί να είναι και στοργικός και παντοδύναμος. Υποστηρίζουν ότι αν ήταν στοργικός, δεν θα επιθυμούσε το κακό και αν ήταν παντοδύναμος δεν θα το επέτρεπε. Συνεπώς, είτε δεν είναι αρκετά δυνατός

<sup>1</sup> Στον Ιερεμία 6:2 ο Θεός λέει: “Παρομοίωσα τη θυγατέρα Σιών (το λαό του Θεού) με εύχαρη και τρυφερή γυναίκα”. Στον Ησαΐα 54, αναφερόμενος στο λαό Του, σαν να αναφέρεται σε μια στείρα γυναίκα η οποία δεν έχει γεννήσει ακόμα παιδιά, ο Θεός λέει: “Να ευφρανθείς, ω στείρα, εσύ που δεν γεννάς... επειδή, περισσότερα είναι τα παιδιά της ερημωμένης παρά τα παιδιά εκείνης που έχει τον άνδρα... θα λησμονήσεις τη ντροπή της νιότης σου, και δεν θα θυμηθείς πλέον το όνειδος της χηρείας σου. Επειδή ο άνδρας σου είναι ο Ποιητής σου... ο Κύριος σε κάλεσε ως γυναίκα εγκαταλειμμένη και θλιμμένη κατά το πνεύμα, και γυναίκα νιότης που αποβλήθηκε, λέει ο Θεός σου” (Ησαΐας 54:1-6). Βλ. επίσης Εφεσίους 5:22-33.

<sup>2</sup> “Υπήρχαν δύο γυναίκες... και εκπορνεύτηκαν... και τα ονόματά τους ήσαν: Οολά, η μεγαλύτερη, και Οολιβά... Ήσαν, λοιπόν τα ονόματά τους, Σαμάρεια η Οολά, και Ιερουσαλήμ η Οολιβά” (Ιεζεκιήλ 23). Εδώ ο προφήτης αναφέρεται στους διεφθαρμένους λαούς ή ‘εκκλησίες’ του Ισραήλ και του Ιούδα. Ένα ακόμα παράδειγμα βρίσκεται στην Αποκάλυψη κεφάλαιο 17: “Η γυναίκα που είδες είναι η μεγάλη πόλη (πνευματική Βαβυλώνα), που έχει βασιλεία επάνω στους βασιλιάδες της γης” (Αποκάλυψη 17:18). Βλ. Ωσηέ κεφάλαια 1-3.

<sup>3</sup> Πράξεις 7:8.

να σταματήσει το κακό, είτε δεν νοιάζεται αρκετά και ανέχεται το κακό. Η σωστή κατανόηση της προέλευσης της αμαρτίας στον ουρανό απαντά σε αυτές της συκοφαντικές κατηγορίες.

Με τα πρόσωπα του “Βασιλιά της Τύρου” και του “Βασιλιά της Βαβυλώνας”<sup>4</sup> στον Ησαΐα κεφάλαιο 14 και Ιεζεκιήλ κεφάλαιο 28, συναντάμε την ιστορία του “Εωσφόρου, του υιού της αυγής”.<sup>5</sup> Ο Εωσφόρος ήταν ένας άγγελος, δημιουργημένος να είναι το “χρισμένο χερούβ, για να επισκιάζει”,<sup>6</sup> μια θέση που τον τοποθετούσε πλησιέστερα στο θρόνο του Θεού, “στο άγιο βουνό του Θεού”, όπου “περπατούσε ανάμεσα σε πύρινες πέτρες”<sup>7</sup> (Ιεζεκιήλ 28:13,14). Ήταν εξαιρετικά ευφυής και όμορφος, “γεμάτος σοφία, και τέλειος σε ωραιότητα”, ντυμένος με “κάθε πολύτιμη πέτρα” και προφανώς ένας επιδέξιος μουσικός (εδ. 12,13).<sup>8</sup> Είναι τεράστιο σφάλμα να κατηγορήσουμε τον Θεό ότι “δημιούργησε τον διάβολο”, επειδή ο ίδιος ο Θεός είπε στον Εωσφόρο: “Ήσουν τέλειος στους δρόμους σου, από την ημέρα που κτίστηκες, μέχρις ότου βρέθηκε μέσα σε σένα αδικία” (εδ. 15).

## Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΣΑΤΑΝΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ

Πώς μπορεί να εμφανιστεί το κακό σε ένα τέλειο πλάσμα; Τα περισσότερα δημιουργήματα του Θεού, όπως τα βουνά, τα φυτά και η πλειοψηφία των ζώων, δεν έχουν πραγματική ελευθερία επιλογής· απλώς υπάρχουν και συμπεριφέρονται, όπως “προγραμματίστηκαν”. Τουλάχιστον όμως δυο κατηγορίες πλασμάτων, οι άνθρωποι και οι άγγελοι, δημιουργήθηκαν με πραγματική ελευθερία επιλογής, ακόμα και την ελευθερία επιλογής του κακού.

Δεν πρέπει να θεωρούμε ότι ο Θεός δημιούργησε και το καλό και το κακό για να έχουμε επιλογές. Όλα όσα δημιούργησε ο Θεός ήταν καλά και οι άγγελοι και οι άνθρωποι, με την ικανότητα τους να σκέφτονται δημιουργικά και να κάνουν επιλογές. Αλλά τα δημιουργικά πλάσματα μπορούν να επιλέγουν να χρησιμοποιούν καλά πράγματα που δημιούργησε ο Θεός και να τα “επεξεργάζονται” με τρόπους που ο Θεός ποτέ δεν τα προόρισε για κάτι τέτοιο. Όταν κάτι καλό χρησιμοποιείται ελλιπώς ή για έναν σκοπό που δεν έχει προοριστεί, το αποτέλεσμα μπορεί

---

<sup>4</sup> Στον Ιεζεκιήλ 28:1-10 ο προφήτης γράφει για τον “ηγεμόνα της Τύρου” και το ευρύτερο πλαίσιο δείχνει ότι αναφέρεται στον μονάρχη που βασίλευε στο Φοινικικό βασίλειο της Τύρου. Ωστόσο, ξεκινώντας από το εδάφιο 11, ο προφήτης περιγράφει τον “Βασιλιά της Τύρου”, δείχνοντας ότι πίσω από τον επίγειο “ηγεμόνα” υπήρχε ο αληθινός “βασιλιάς, ο Σατανάς”. Από τη στιγμή που ο “Βασιλιάς του Τύρου... στάθηκε στην Εδέμ, στον παράδεισο του Θεού”, και ήταν το “χρισμένο χερούβ, για να επισκιάζει”, είναι προφανές ότι η περικοπή δεν αναφέρεται στον επίγειο βασιλιά, αλλά στον Σατανά. Στον Ησαΐα κεφάλαιο 14 ο “Βασιλιάς της Βαβυλώνας” ονομάζεται “Εωσφόρος” και η φιλοδοξία του “να υψώσω τον θρόνο μου πιο πάνω από τα αστέρια του Θεού... θα είμαι όμοιος με τον Ύψιστο” (Ησαΐας 14:12-14) δείχνει ότι ο προφήτης αναφέρεται στον Σατανά. Η Τύρος και η Βαβυλώνα είναι τα κατάλληλα σύμβολα της βασιλείας του Σατανά. Η Βαβυλώνα ήταν η πηγή και το κέντρο της πνευματικής διαφθοράς και ο λαός της Τύρου ήταν οι κυρίαρχοι έμποροι του κόσμου, (ο Σατανάς διεφθάρη “από το πλήθος του εμπορίου ‘του’”) συμβολίζοντας τον ζήλο, με τον οποίο ο Σατανάς μεταδίδει τα ψέματά του παντού.

<sup>5</sup> Ησαΐας 14:12.

<sup>6</sup> Στο επίγειο αγιαστήριο, η Κιβωτός της Διαθήκης, ο θρόνος του Θεού, ήταν ένα ξύλινο κιβώτιο που περιείχε τις Δέκα Εντολές και από πάνω το ιλαστήριο. Υπήρχαν δυο άγγελοι (χερουβείμ) να: “απλώνουν από πάνω τις φτερούγες... εκεί θα γνωριστώ σε σένα και από πάνω από το ιλαστήριο, από το μέσον των δύο χερουβείμ... θα μιλήσω σε σένα για όλα όσα σε προστάξω” (Εξοδος 25:10-22).

<sup>7</sup> Το βάδισμα “ανάμεσα σε πύρινες πέτρες”, δείχνει ότι κατέχει μια θέση που δικαιοματικά του ανήκει. Στον ουρανό, ο Εωσφόρος, διορισμένος από τον Θεό, είχε δικαίωμα να “περπα(τά) ανάμεσα σε πύρινες πέτρες”. Για αυτό και η δήλωσή του στο ουράνιο συμβούλιο που είχε παρευρεθεί, στον Ιώβ 1:7, “αφού διάβηκα ολόγυρα τη γη, και περπάτησα μέσα σ’ αυτή, νάμαι”, επιβεβαιώνοντας έτσι ο Σατανάς, το δικαίωμα κατοχής τη γης, αφού την απέσπασε από τον Αδάμ. Το γεγονός ότι είναι “ο βασιλιάς αυτού του κόσμου” είναι προφανές στη δήλωση του προς τον Χριστό. Αφού Του έδειξε “όλα τα βασίλεια του κόσμου και τη δόξα τους” είπε “όλα αυτά θα σου τα δώσω, αν πέφτοντας με προσκυνήσεις” (Ματθαίος 4:8,9).

<sup>8</sup> “Η υπηρεσία των τυμπάνων σου και των αυλών σου ήταν ετοιμασμένη για σένα, κατά την ημέρα που κτίστηκες” (Ιεζεκιήλ 28:13). Αυτό το εδάφιο δείχνει ότι μια πτυχή του ρόλου του Εωσφόρου ήταν να παίζει μουσική.

να είναι κακό. Ακόμα και στον παράδεισο ο Θεός δήλωσε ότι κάτι δεν ήταν καλό μέχρι να ολοκληρωθεί το αποτέλεσμα. Όταν δημιουργήθηκε ο Αδάμ, χωρίς να έχει δημιουργηθεί ακόμα η Εύα, “ο Θεός είπε: Δεν είναι καλό ο άνθρωπος να είναι μόνος” (Γένεση 2:18). Το σχέδιο του Θεού ήταν ο άντρας να είναι ενωμένος με τη γυναίκα και μέχρι να υπάρξει αυτή η ενότητα με τη δημιουργία της Εύας, η κατάσταση δεν ήταν καλή, παρόλο που ο άντρας ‘ήταν καλός’. Στο τέλος όταν είχαν ολοκληρωθεί όλα, ο Θεός δήλωσε ότι η δημιουργία ήταν “πολύ καλή” (Γένεση 1:31).

Οι άνθρωποι και οι άγγελοι, έχοντας ελεύθερη βούληση έχουν τη δυνατότητα να αναιρέσουν την τελειότητα της δημιουργίας του Θεού, επιστρέφοντας στην κατάσταση της ατέλειας (“δεν είναι καλό”) και αυτό έχει ως αποτέλεσμα το κακό. Για παράδειγμα, η σεξουαλική σχέση στο πλαίσιο μιας μόνιμης, αποκλειστικής σχέσης (γάμος) θεσμοθετήθηκε από τον Θεό και είναι κάτι απόλυτα καλό. Οι σεξουαλικές ορμές όμως του ανθρώπου, μπορούν να χρησιμοποιηθούν με έναν ελλιπή, καταστροφικό τρόπο, όπως γίνεται σε περιπτώσεις βιασμού, κακοποίησης και απόλυτης ανηθικότητας. “Ο Θεός είναι αγάπη” (Α΄ Ιωάννου 4:8) και η “πολύ καλή” δημιουργία Του βρισκόταν σε απόλυτη αρμονία με το νόμο της αγάπης. Ωστόσο, όταν οι άνθρωποι ή οι άγγελοι επιλέγουν συμπεριφορές που έχουν κάποια στοιχεία καλού, αλλά δεν περιλαμβάνουν την πληρότητα της αρχής της αγάπης, δημιουργούν το κακό.

Σε πρακτικό επίπεδο, επιλογή του κακού σημαίνει απόρριψη του νόμου του Θεού (“η αμαρτία είναι η ανομία” Α΄ Ιωάννου 3:4). Για παράδειγμα, η λατρεία είναι καλή, αλλά αν το αντικείμενο λατρείας είναι οτιδήποτε άλλο ή οποιοσδήποτε άλλος εκτός από τον Θεό, αποτελεί παράβαση της δεύτερης και τρίτης εντολής, όχι επειδή ο Θεός επιθυμεί εγωιστικά τη λατρεία μόνο για Εκείνον, αλλά επειδή η λατρεία οποιουδήποτε άλλου εκτός του Θεού οδηγεί στη θλίψη. Η επιθυμία να έχουμε και να απολαμβάνουμε πράγματα είναι κάτι καλό, όχι όμως όταν ανήκουν σε κάποιον άλλο, τότε είναι κλοπή, κάτι που παραβιάζει την όγδοη εντολή. Όταν η αμαρτία εξαλειφθεί εντελώς, θα κατανοήσουμε τη σοφία του Θεού να δημιουργήσει ανθρώπους και αγγέλους με ελεύθερη βούληση, ακόμα και αν σημαίνει ότι θα επιλέξουν την αμαρτία. Μέχρι τότε όμως υποφέρουμε από τις συνέπειες της δράσης του Σατανά, του πρώτου αμαρτωλού, ο οποίος αν και δημιουργήθηκε “τέλειος στους δρόμους του”, “βρέθηκε μέσα (του) αδικία” (Ιεζεκιήλ 28:15).

Πώς έπεσε ο Σατανάς στην αμαρτία; Στο εδάφιο Ιεζεκιήλ 18:16 ο Κύριος λέει στον ‘Βασιλιά της Τύρου’: “Από το πλήθος του *εμπορίου* σου γέμισαν το εσωτερικό σου από ανομία, και αμαρτησες”.<sup>9</sup> Το εμπόριο προϋποθέτει αμοιβαία επικοινωνία, συνεργασία και συναλλαγές. Όλα αυτά γίνονται μεταξύ ατόμων που βρίσκονται κοινωνικά στο ίδιο επίπεδο (οριζόντιο επίπεδο)· το αφεντικό δεν εμπορεύεται με τους δούλους του και οι δούλοι δεν εμπορεύονται με τα αφεντικά τους (κάθετο επίπεδο). Εμπορεύονται άνθρωποι που βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο μεταξύ τους.<sup>10</sup> Φαίνεται ότι ο Εωσφόρος, αντί να εστιάζει στην κάθετη σχέση με τον Δημιουργό του, άρχισε να εστιάζει την προσοχή του υπερβολικά στη σχέση με τους ομοίους του, τους άλλους αγγέλους. Αυτό αναπόφευκτα οδήγησε σε συγκρίσεις και οι συγκρίσεις οδηγούν στην περηφάνια, “Η καρδιά σου υψώθηκε, εξαιτίας της ωραιότητας σου· έφθειρες τη σοφία σου, εξαιτίας της λαμπρότητάς σου” (εδ. 17).

Αυτή η περηφάνια οδήγησε τον Εωσφόρο στο σημείο να επιθυμήσει τη θέση του Δημιουργού! “Πώς έπεσες από τον ουρανό, Εωσφόρε, γιε της αυγής!... Εσύ έλεγες στην καρδιά

<sup>9</sup> Η Τύρος ήταν το καταλληλότερο σύμβολο επειδή οι Φοίνικες της Τύρου, ήταν κυρίαρχοι του παγκόσμιου εμπορίου, ταξιδεύοντας μέχρι την Αφρική και σε ολόκληρο τον τότε γνωστό κόσμο της Μεσογείου.

<sup>10</sup> Οι πονηρές εμπορικές ικανότητες του Σατανά αποκαλύπτονται στη συζήτηση του με τον Χριστό στην έρημο. Ο κόσμος και οτιδήποτε του κόσμου ανήκουν στον Χριστό από τη στιγμή που “τα πάντα κτίστηκαν διαμέσου αυτού και γι’ αυτόν” (Κολοσσαείς 1:16). Ο Θεός παρέδωσε τη διαχείριση στον Αδάμ (Γένεση 1:28), με δόλο όμως ο Σατανάς του την αφαίρεσε και μετά είχε το θράσος να την επιστρέψει στον Χριστό, αν Εκείνος τον προσκυνούσε! (Ματθαίος 4:9).

σου: Θα ανέβω στον ουρανό, θα υψώσω τον θρόνο μου πιο πάνω από τα αστέρια του Θεού... Θα ανέβω επάνω στα ύψη των σύννεφων· θα είμαι όμοιος με τον Ύψιστο” (Ησαΐας 14:12-14).

Η ιδέα ότι ένα δημιουργήμα μπορεί να γίνει σαν το Θεό αλλά να μην υπόκειται σε Εκείνον, είναι η ίδια ιδέα που χρησιμοποίησε ο Σατανάς για να βάλει την Εύα σε πειρασμό στον κήπο της Εδέμ. Στις οδηγίες Του προς τον Αδάμ και την Εύα, ο Θεός τόνισε το δώρο της απέραντης ελευθερίας, λέγοντας: “Από κάθε δέντρο του παραδείσου θα τρως ελεύθερα”, ενώ ταυτόχρονα ο Θεός τόνισε ότι ήταν πλάσματα με ελεύθερη βούληση: “Από το δέντρο της γνώσης του καλού και του κακού, όμως, δεν θα φας απ’ αυτό” (Γένεση 2:16,17). Ο Σατανάς, με πονηριά διαστρέβλωσε τα λόγια του Θεού λέγοντας: “Στ’ αλήθεια, είπε ο Θεός: *Μη* φάτε από κάθε δέντρο του παραδείσου;” (Γένεση 3:1). Αυτή η συγκεχυμένη ερώτηση δεν ξεκαθάριζε αν το φίδι υπονοούσε ότι δεν τους επιτρεπόταν ή όχι να φάνε από κάθε δέντρο, αλλά αυτό που έκανε ήταν να στρέψει την προσοχή από την πλούσια πρόνοια του Θεού στον περιορισμό, με αποτέλεσμα να διαστρεβλωθεί πλήρως ο χαρακτήρας Του. Όταν η Εύα επανέλαβε την προειδοποίηση του Θεού, ότι θα πεθάνουν αν φάνε από το δέντρο της γνώσης του καλού και του κακού, ο Σατανάς ουσιαστικά αποκάλυψε τον Θεό ψεύτη: “Σίγουρα δεν θα πεθάνετε”. Αντίθετα, τους παρουσίασε την ευκαιρία για ένα υψηλότερο επίπεδο υπόστασης: “Τα μάτια σας θα ανοιχτούν... γνωρίζοντας το καλό και το κακό”. Τελικά, προσπάθησε με ζήλο να ελκύσει την Εύα στη δική του αμαρτωλή φιλοδοξία: “Θα είστε σαν θεοί” (Γένεση 3:1-5).

Εδώ βλέπουμε το σημείο της Μεγάλης Διαμάχης μεταξύ του Θεού και του λαμπρότερου δημιουργήματός Του. Ο Σατανάς ισχυρίζεται ότι ο Θεός μάς περιορίζει, ότι είναι ψεύτης, ότι έχει μια υψηλή θέση που θέλει να κρατήσει αποκλειστικά για Εκείνον και ότι δεν ενδιαφέρεται πραγματικά για το καλό των πλασμάτων Του. Ισχυρίζεται ότι δεν χρειαζόμαστε τον Θεό να μας πει τι είναι καλό και τι κακό, αλλά μπορούμε μόνοι μας να κρίνουμε. Διατείνεται ότι μπορούμε να έχουμε μια καλύτερη ζωή όντας ανεξάρτητοι από τον Θεό, ότι η σοφία είναι πιο σημαντική από τη δικαιοσύνη (υπακοή) και ότι μέσω της ανυπακοής μπορούμε να εξυψωθούμε σε μια πιο υψηλή υπόσταση και να γίνουμε “όμοιοι με τον Ύψιστο”.<sup>11</sup>

## ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΟΝ ΟΥΡΑΝΟ

Ο Σατανάς, με “το πλήθος του εμπορίου” του, προφανώς κατάφερε να πείσει αρκετούς από τους αγγέλους να πάρουν το μέρος του - **“Η ουρά του έσυρε το ένα τρίτο των αστεριών του ουρανού και τα έριξε στη γη”**. Αυτή ήταν η πρώτη από τις δυο πτώσεις από τον ουρανό.<sup>12</sup> Μετά την πρώτη πτώση ο Σατανάς είχε ακόμα πρόσβαση στον ουρανό,<sup>13</sup> όπου κατηγορούσε τον Θεό

<sup>11</sup> Μπορούμε να κατανοήσουμε και άλλα θέματα της Μεγάλης Διαμάχης μέσα από την αναμέτρηση του Χριστού με τον Σατανά στην έρημο (Ματθαίος 4:1-11). Ο Σατανάς είπε: “Πες να γίνουν ψωμιά αυτές οι πέτρες” (εδ. 3), δηλαδή είπε στον Χριστό να ασκήσει προσωπική πνευματική δύναμη ανεξάρτητη από τον Δημιουργό. “Ρίξε κάτω τον εαυτό σου· επειδή, ...θα προστάξει για σένα τους αγγέλους Του” (εδ. 6), δηλαδή το δημιουργήμα (φυσικά ο Χριστός ήταν θεάνθρωπος στη διακονία Του όμως δεν χρησιμοποιούσε τη Θεία φύση) χειραγωγεί τον δημιουργό αντί να τον υπακούει. “Και του λέει (ο Σατανάς): Όλα αυτά θα σου τα δώσω, αν πέφτοντας με προσκυνήσεις” (εδ. 9), αυτή είναι η υπέρτατη επιθυμία του Σατανά, να κατευθύνει τη λατρεία στο πρόσωπό του. Όλα αυτά τα χαρακτηριστικά συναντώνται στις διάφορες ψεύτικες θρησκείες του κόσμου.

<sup>12</sup> Ο Ιησούς είπε στο Λουκάν 10:18: “Εβλεπα τον Σατανά που έπεσε από τον ουρανό σαν αστραπή”, δείχνοντας ότι στη διάρκεια της διακονίας Του, ο Σατανάς είχε ήδη πέσει. Ωστόσο, καθώς ο Χριστός προετοιμαζόταν για τη θυσία στο σταυρό, είπε: “Τώρα είναι κρίση αυτού του κόσμου· τώρα ο άρχοντας αυτού του κόσμου θα ριχτεί έξω” (Ιωάννην 12:31). Αυτή η δεύτερη πτώση περιγράφεται στην Αποκάλυψη 12:7-9.

<sup>13</sup> Ο Ιώβ 1:6 περιγράφει “κάποια ημέρα (όταν) οι γιοι του Θεού (είναι προφανές από το ευρύτερο πλαίσιο ότι ‘οι γιοι του Θεού’ δεν ήταν άνθρωποι, αναμφίβολα ήταν άγγελοι ή άλλα δημιουργήματα) ήρθαν να παρασταθούν μπροστά στον Κύριο, κι ανάμεσα σ’ αυτούς ήρθε και ο Σατανάς”. Σε αυτή την ουράνια συνάντηση ο Σατανάς αξίωσε τη γη (είπε ο Σατανάς: “Αφού διάβηκα ολόγυρα τη γη, και περπάτησα μέσα σ’ αυτή, νάμαι” εδ. 7), αμφισβήτησε τη σοφία και την κρίση του Θεού (“Μήπως ο Ιώβ δωρεάν φοβάται τον Θεό; εδ. 9) και κατηγορήσε τον Ιώβ για επιφανειακή

και τα πιστά πλάσματά Του. Με την αυτοθυσία όμως του Χριστού στο σταυρό, ο Σατανάς εξορίστηκε εντελώς από τον ουρανό: **“Και έγινε πόλεμος στον ουρανό· ο Μιχαήλ και οι άγγελοί του πολέμησαν ενάντια στον δράκοντα, και ο δράκοντας πολέμησε και οι άγγελοί του. Και δεν υπερίσχυσαν ούτε βρέθηκε πλέον τόπος γι’ αυτούς στον ουρανό”** (Αποκάλυψη 12:7,8). Δεν πρέπει να θεωρούμε ότι αυτό το εδάφιο αναφέρεται σε έναν κυριολεκτικό πόλεμο. Ο πόλεμος αυτός ήταν μια μάχη επιχειρημάτων και αφοσίωσης.<sup>14</sup> Με τη θηριώδη υποκίνηση του Σατανά να δολοφονήσει τον Χριστό αφαιρέθηκε πλήρως το προσωπείο του και δεν μπορούσε πια να βρει πρόθυμους ακροατές ανάμεσα στα πλάσματα του ουρανού, **“Και δεν υπερίσχυσαν ούτε βρέθηκε πλέον τόπος γι’ αυτούς στον ουρανό”** (Αποκάλυψη 12:8).

Αυτό που δεν μπόρεσε να καταφέρει ο Σατανάς στον ουρανό, την εδραίωση της βασιλείας του, της εξουσίας και της κυριαρχίας του, προσπαθεί τώρα να το καταφέρει εδώ στη γη. **“Γι’ αυτό, ευφραίνεστε, οι ουρανοί, κι εκείνοι που κατοικείτε μέσα σ’ αυτούς. Αλίμονο σ’ αυτούς που κατοικούν στη γη και στη θάλασσα, επειδή ο διάβολος κατέβηκε σε σας έχοντας μεγάλο θυμό, δεδομένου ότι γνωρίζει πως έχει λίγο καιρό”** (εδ. 12). Στο χρονικό πλαίσιο του Θεού, όπου “μια ημέρα είναι σαν 1000 χρόνια, και 1000 χρόνια σαν μια ημέρα”, τα 2000 χρόνια όπου ο Σατανάς περιορίστηκε αποκλειστικά στη γη είναι μόνο **“λίγος καιρός”**. Αλλά γι’ **“αυτούς που κατοικούν στη γη”**, υποφέροντας από τη δράση του και τα αποτελέσματα της αμαρτίας, είναι πραγματικά ένας τρομερός καιρός - **“αλίμονο”**. Έτσι έρχεται στην επιφάνεια η δύσκολη ερώτηση που ώθησε εκατομμύρια ανθρώπων να απορρίψουν την πίστη στον Θεό: Γιατί επιτρέπει ο Θεός να συνεχίζονται η αμαρτία και τα δεινά και τι θα συμβεί τελικά στον Σατανά και τους οπαδούς του;

## Η ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ

Το βιβλίο της Αποκάλυψης διδάσκει ξεκάθαρα ότι στο τέλος η αμαρτία και ο Σατανάς δεν θα υπάρχουν πλέον. Όταν τελειώσουν όλα, **“δεν θα υπάρχει κανένα ανάθεμα πλέον”**, **“και ο θάνατος δεν θα υπάρχει πλέον”** ούτε πένθος ούτε κραυγή ούτε πόνος δεν θα υπάρχουν πλέον· επειδή, τα πρώτα παρήλθαν” (Αποκάλυψη 22:3,21:4). Ο Σατανάς και οι οπαδοί του θα ριχθούν “στη λίμνη με τη φωτιά και το θειάφι”, η οποία “θα τους κατακάψει, ώστε δεν θα τους αφήσει ρίζα και κλαδί” και ο Σατανάς **“δεν θα υπάρξει μέχρι τον αιώνα”** (Αποκάλυψη 20:10, Μαλαχίας 4:1, Ιεζεκιήλ 28:19, βλ. επίσης κεφάλαιο 20).

Ωστόσο, η εξάλειψη της αμαρτίας δεν είναι απλή υπόθεση. Κάποιοι ισχυρίζονται ότι ο Θεός δεν θα έπρεπε εξ’ αρχής να είχε δημιουργήσει πλάσματα με τη δυνατότητα να αμαρτήσουν. Υπάρχουν όμως πάρα πολλά που είναι άγνωστα και ακατανόητα για τον περιορισμένο νου μας, ώστε να μπορέσουμε να κρίνουμε. Είναι σαφές ότι ο Θεός μισεί την αμαρτία, τον πόνο και τον θάνατο, που είναι αποτέλεσμα της αμαρτίας. Μόνο Εκείνος, περισσότερο από οποιονδήποτε άνθρωπο, μπορεί να κρίνει ότι το τελικό αποτέλεσμα αξίζει όλον αυτόν τον πόνο.

Αν πιστεύουμε ότι ο Θεός ήταν στοργικός, δίκαιος και σοφός, όταν δημιούργησε πλάσματα με ελεύθερη βούληση που τελικά αμαρτήσαν, οδηγούμαστε στο δυσάρεστο συμπέρασμα ότι ακόμα και ο Θεός δεν μπορεί να σταματήσει τις βαρβαρότητες και τα τραγικά γεγονότα, χωρίς να

---

αφοσίωση στον Θεό (“Απλωσε τώρα το χέρι σου, και άγγιξε όλα όσα έχει, για να δεις αν δεν σε βλασφημήσει κατά πρόσωπο” εδ. 11). Στο Ζαχαρία 3:1-5, σε μια άλλη σκηνή στον ουρανό, ο Ιησούς ο αρχιερέας (όχι ο Ιησούς Χριστός) απεικονίζεται “να στέκεται μπροστά στον άγγελο του Κυρίου, και ο διάβολος στεκόταν από τα δεξιά του, για να του αντισταθεί”. Από αυτές τις δυο περικοπές βλέπουμε ότι πριν από το σταυρό, ο Σατανάς είχε πρόσβαση στον ουρανό, όπου ως “κατήγορος των αδελφών... τους κατηγορεί μπροστά στον θεό μας ημέρα και νύχτα” (Αποκάλυψη 12:10).

<sup>14</sup> Ο απόστολος Παύλος γράφει: “Τα όπλα του πολέμου μας δεν είναι σαρκικά, αλλά δυνατά με τον Θεό για καθαίρεση οχυρωμάτων· δεδομένου ότι, καθαίρουμε λογισμούς, και κάθε ύψωμα, που αλαζονικά υψώνεται ενάντια στη γνώση του Θεού, και αιχμαλωτίζουμε κάθε νόημα στην υπακοή του Χριστού” (Β’ Κορινθίους 10:4,5).

αφαιρέσει αυτή την ελευθερία για τη διατήρηση της οποίας πέθανε στον σταυρό.<sup>15</sup> Αντίθετα, ο Θεός υπομένει τον πόνο να βλέπει τη δημιουργία Του να υποφέρει και ταυτόχρονα προσφέρει τον εαυτό Του ως θεραπεία για εκείνους που θα επιλέξουν να Τον δεχτούν, περιμένοντας τον καιρό και τις συνθήκες να ωριμάσουν ώστε να θέσει ένα μόνιμο τέλος στην αμαρτία.

Η προσωρινή ανοχή της αμαρτίας από τον Θεό βασίζεται στον διπλό σκοπό Του να σώσει όσους περισσότερους ανθρώπους μπορεί<sup>16</sup> και να παρουσιάσει τόσο αποτελεσματικά την αντίθεση μεταξύ των αρχών Του και των αρχών του Σατανά, ώστε να μην ξαναεμφανιστεί ποτέ η αμαρτία. Ο Θεός “θα μπορούσε”<sup>17</sup> να καταστρέψει τον Σατανά μόλις επαναστάτησε, αλλά κάτι τέτοιο θα άφηνε τις κατηγορίες του αναπάντητες. Ένας άλλος “Σατανάς” θα εμφανιζόταν και ο ένας θα διαδεχόταν τον άλλον αιώνια, ενώ ο Θεός θα τους κατέστρεφε, χωρίς ωστόσο να αποδεικνύει ότι σφάλουν.

Το σύστημα του Σατανά, που βασίζεται στην αρχή ότι κάθε άνθρωπος μπορεί να ακολουθεί τον προσωπικό του νόμο, μπορεί να ανατραπεί μόνο αν αφεθεί να ενεργήσει πλήρως και να παρουσιάσει το τι πραγματικά είναι. Αν ο Θεός σταματήσει την αμαρτία πρόωρα, σημαίνει ότι ασκεί έναν αυθαίρετο, εξαναγκαστικό έλεγχο στον Σατανά και τους αμαρτωλούς, στα πλάσματα που Εκείνος δημιούργησε να έχουν ελεύθερη βούληση. Εφόσον “όλοι αμάρτησαν” και “ο μισθός της αμαρτίας είναι θάνατος” (Ρωμαίους 3:23, 6:23), ο Θεός θα έπρεπε να θανατώσει όλους τους ανθρώπους και τους επαναστάτες αγγέλους, για να τερματίσει τον πόνο και τα δεινά που συνεπάγονται από την αμαρτία. Παρόλο που δεν κάνει κάτι τέτοιο, περιορίζει το κακό και τα δεινά: “Είναι έλεος του Κυρίου, ότι δεν συντελεστήκαμε, επειδή δεν έλειψαν οι οικτιρμοί του” (Θρήνοι 3:22).

Ο Θεός, στο τέλος του κόσμου για να επιτρέψει την πλήρη έκφραση της αμαρτίας, θα παύσει να περιορίζει τα φονικά πάθη και τις καταστροφές που είναι οι φυσικές συνέπειές της, με αποτέλεσμα να ξεκινήσει “καιρός θλίψης, που ποτέ δεν έχει γίνει αφότου υπήρξε έθνος” (Δανιήλ 12:1). Για να είναι ωστόσο Δίκαιος απέναντι στην ανθρώπινη φυλή, ο Θεός επιθυμεί όλοι να έχουν μια ευκαιρία για να ετοιμαστούν για αυτό το γεγονός. Γι’ αυτό ο Χριστός είπε: “Και τούτο το ευαγγέλιο της βασιλείας θα κηρυχθεί σε ολόκληρη την οικουμένη, για μαρτυρία σε όλα τα έθνη· και τότε, θα έρθει το τέλος” (Ματθαίον 24:14). Ταυτόχρονα, ο Θεός θα παρουσιάσει πλήρως τις αρχές της Βασιλείας Του. Μέσω της διακονίας και των χαρισμάτων του Αγίου Πνεύματος, οι άνθρωποι του Θεού, “όλοι ανεξαιρέτα θα φτάσουν στην ενότητα της πίστης, και της επίγνωσης του Υιού του Θεού, σε τέλειο άνδρα, σε μέτρο ηλικίας, του πληρώματος του Χριστού” (Εφεσίους 4:7-16).

Η αντίθεση μεταξύ εκείνων που καθοδηγούνται από το Άγιο Πνεύμα και εκείνων που καθοδηγούνται από την αμαρτία θα είναι τόσο εντυπωσιακή, ώστε θα γίνει αιώνια μαρτυρία σε όλο το σύμπαν υπέρ της δικαιοσύνης του Θεού και κατά της αμαρτίας, “Για να γνωρισθεί τώρα στα επουράνια, διαμέσου της εκκλησίας, στις αρχές και στις εξουσίες η πολυποίκιλη σοφία του Θεού” (Εφεσίους 3:10). Η αμαρτία θα εξαλειφθεί για πάντα, “Ο Κύριος είναι μακρόθυμος, και

<sup>15</sup> Για παράδειγμα, σε πιο σημείο στην πορεία των γεγονότων θα επέμβει ο Θεός για να σταματήσει κάποιον που αποφάσισε να πει σε σημείο μέθης και να οδηγήσει με την πιθανότητα να προκαλέσει ένα τρομερό ατύχημα; Θα χειραγωγούσε το μυαλό του ατόμου ώστε να μην έχει επιθυμία για ποτό ή θα παραλύσει τα χέρια του για να μην πει ή θα αλλάξει τη φύση του αλκοόλ, ώστε να μην προκαλεί μέθη ή θα οδηγεί τα υπόλοιπα αυτοκίνητα μακριά από την πορεία του μεθυσμένου οδηγού; Προφανώς δεν θα υπήρχε πραγματική ελευθερία επιλογής σε έναν τέτοιο κόσμο!

<sup>16</sup> “Οι ουρανοί και η γη... είναι αποταμειυμένοι διαμέσου του ίδιου λόγου, καθώς φυλάγονται για τη φωτιά κατά την ημέρα της κρίσης και της απώλειας των ασεβών ανθρώπων... ο Κύριος... μακροθυμεί σε μας, μη θέλοντας μερικοί να απολεστούν, αλλά όλοι νάρθουν σε μετάνοια” (Β’ Πέτρου 3:3-9).

<sup>17</sup> Σε τελική ανάλυση είναι παράλογο να λέμε ότι ο Θεός “θα μπορούσε” να έχει κάνει πράγματα. Ο Θεός μπορεί μόνο να ενεργεί σε αρμονία με τον χαρακτήρα αγάπης Του και υπό αυτή την έννοια τα αμαρτωλά πλάσματά Του μπορούν να κάνουν πράγματα που Εκείνος δεν μπορεί. Για παράδειγμα: “είναι αδύνατον να πει ψέματα ο Θεός” (Εβραίους 6:18), οι αμαρτωλοί όμως μπορούν να πουν ψέματα και να παραβιάσουν ολόκληρο το νόμο του Θεού. Προφανώς ο Θεός δεν μπορεί να παραβιάσει τον δικό Του νόμο επειδή ο νόμος αντανακλά το χαρακτήρα Του.

μεγάλος σε δύναμη, και κατά κανέναν τρόπο δεν θα αθώσει τον ασεβή... Ο Κύριος είναι αγαθός, οχύρωμα σε ημέρα θλίψης· και γνωρίζει εκείνους που ελπίζουν σ' αυτόν... τα βουνά σείονται απ' αυτόν, και οι λόφοι διαλύονται· και η γη τρέμει από την παρουσία του... Αυτός θα κάνει συντέλεια· θλίψη δεν θα έρθει για δεύτερη φορά” (Ναούμ 1:1-9).

## 12:4,5 ΤΟ ΑΡΣΕΝΙΚΟ ΠΑΙΔΙ

**“Και ο δράκοντας στάθηκε μπροστά στη γυναίκα που επρόκειτο να γεννήσει, για να καταφάει το παιδί της, όταν το γεννήσει. Και γέννησε αρσενικό παιδί, το οποίο πρόκειται να ποιμάνει όλα τα έθνη με σιδερένια ράβδο· και το παιδί της αρπάχτηκε προς τον Θεό και τον θρόνο του” Αποκάλυψη 12:4,5.**

Το “**αρσενικό παιδί**”, το οποίο θα “**ποιμάνει όλα τα έθνη με σιδερένια ράβδο**” αναφέρεται στον Ψαλμό 2, στον οποίο απεικονίζεται ο Χριστός, όχι ως “πράος και ταπεινός στην καρδιά” (Ματθαίον 11:29), ούτε “άνθρωπος θλίψεων και δόκιμος ασθένειας” (Ησαΐας 53:3), αλλά ως κυβερνήτης των εθνών. “Γιατί φρύαξαν τα έθνη;... Παραστάθηκαν οι βασιλιάδες της γης, και οι άρχοντες συγκεντρώθηκαν μαζί, ενάντια στον Κύριο, και ενάντια στον Χριστό του... Εγώ (ο Θεός), όμως, θα πει, έχρισα τον βασιλιά μου επάνω στο βουνό Σιών... Υιός μου είσαι εσύ... θα σου δώσω κληρονομιά σου τα έθνη... *με σιδερένια ράβδο θα τους ποιμάνεις*· σαν σκεύος του κεραμέα θα τους συντρίψεις. Τώρα λοιπόν, βασιλιάδες, συνετιστείτε· διδαχθείτε κριτές της γης” (Ψαλμοί 2:1-10). Αυτό μας βοηθά να έχουμε υπόψη μας τα επόμενα δύο κεφάλαια της Αποκάλυψης, που δείχνουν την επιτυχία των εθνών υπό την κυριαρχία του Σατανά στον διωγμό του λαού του Θεού.

Το θέμα αυτό εμφανίζεται πάλι στην Αποκάλυψη 19. Ο Ιωάννης βλέπει “τον ουρανό ανοιγμένο” και έναν αναβάτη σε “ένα λευκό άλογο”, προφανώς ο Ιησούς Χριστός, “ντυμένος με μάτιο βαμμένο σε αίμα· και το όνομά του αποκαλείται Ο Λόγος Του Θεού”. Έχει “μια κοφτερή ρομφαία, για να χτυπάει μ’ αυτή τα έθνη· *κι αυτός θα τους ποιμάνει με σιδερένια ράβδο*. Και Αυτός πατάει τον ληνό του κρασιού του θυμού και της οργής του Θεού του Παντοκράτορα” (Αποκάλυψη 19:11-16). Αυτό δείχνει ότι παρόλο που στην Αποκάλυψη 12, ο Χριστός απεικονίζεται ως “**αρσενικό παιδί**” που “**αρπάχτηκε προς τον Θεό**” μακριά από τον δράκοντα, θριαμβεύει τελικά επί του κακού και θα “**ποιμάνει όλα τα έθνη με σιδερένια ράβδο**” - η αμαρτία και οι αμαρτωλοί θα εξαιρεθούν.

Η “**γυναίκα που επρόκειτο να γεννήσει**” συμβολίζει τον Ισραήλ, τον εκλεκτό λαό του Θεού, που αντιπροσωπεύεται από τη Μαρία, τη μητέρα του Χριστού.<sup>18</sup> “Όταν ήρθε το πλήρωμα του χρόνου, ο Θεός εξαπέστειλε τον Υιό του, ο οποίος γεννήθηκε από γυναίκα και υποτάχθηκε στον νόμο· για να εξαγοράσει αυτούς που ήσαν κάτω από τον νόμο, ώστε να λάβουμε την υιοθεσία” (Γαλάτες 4:4,5). Ο Σατανάς, μέσω του μοχθηρού βασιλιά Ηρώδη, πραγματικά ήταν “**μπροστά στη γυναίκα που επρόκειτο να γεννήσει, για να καταφάει το παιδί της όταν το γεννήσει**”. Όταν ο Ηρώδης “φόνευσε όλα τα παιδιά που ήσαν στη Βηθλεέμ, και στην επικράτειά της, από δύο χρόνων και κάτω” (Ματθαίον 2:16), ο Σατανάς έδειξε σε ποιο βαθμό μπορεί να φτάσει για να αποσοβήσει την καταστροφή της βασιλείας του. Ο Θεός όμως, προστάτεψε τον Υιό Του· ο Χριστός έζησε μια τέλεια ζωή, έγινε η τέλεια θυσία και μετά “**αρπάχτηκε προς τον Θεό και τον θρόνο Του**”. Όπως είπε ο Παύλος: “Ο Ιησούς, ο αρχηγός και τελειωτής της πίστης, ο οποίος,

<sup>18</sup> Η Μαρία ήταν ο ανθρώπινος παράγοντας, η αντιπρόσωπος του λαού Ισραήλ, η εκλεκτή νύφη του Θεού. Το γεγονός ότι η γυναίκα δεν είναι πρωτίστως ένα σύμβολο της παρθένου Μαρίας φαίνεται μετά τη γέννα, όταν ο δράκοντας καταδίωξε τη γυναίκα “για 1260 ημέρες” (Αποκάλυψη 12:6). Όπως θα δούμε παρακάτω στο κεφάλαιο, αυτή η περίοδος συμβολίζει τους αιώνες όπου ο λαός του Θεού (η γυναίκα) διώχτηκε στον Μεσαίωνα. Αυτό δείχνει ότι η γυναίκα συμβολίζει ολόκληρο το λαό του Θεού, όχι έναν συγκεκριμένο άνθρωπο.



εξαιτίας της χαράς που ήταν μπροστά του, υπέφερε σταυρό, καταφρονώντας τη ντροπή, και κάθισε στα δεξιά του θρόνου του Θεού” (Εβραίους 12:2).<sup>19</sup>

## 12:7-9 Ο ΜΙΧΑΗΛ ΕΔΙΩΞΕ ΤΟΝ ΣΑΤΑΝΑ

**“Και έγινε πόλεμος στον ουρανό· ο Μιχαήλ και οι άγγελοί του πολέμησαν ενάντια στον δράκοντα, και ο δράκοντας πολέμησε και οι άγγελοί του. Και δεν υπερίσχυσαν ούτε βρέθηκε πλέον τόπος γι’ αυτούς στον ουρανό. Και ρίχτηκε ο μεγάλος δράκοντας, το αρχαίο φίδι, που αποκαλείται ο διάβολος, και ο σατανάς, που πλανάει ολόκληρη την οικουμένη, ρίχτηκε στη γη· και οι άγγελοί του ρίχτηκαν μαζί του” Αποκάλυψη 12:7-9.**

Λίγο πριν τη σταύρωσή Του, ο Χριστός είπε: “Τώρα είναι κρίση αυτού του κόσμου· τώρα ο άρχοντας αυτού του κόσμου θα ριχτεί έξω” (Ιωάννην 12:31). Σύμφωνα με αυτό το εδάφιο, συγκρίνοντάς το με την Αποκάλυψη 12:7-9, καταλαβαίνουμε ότι μετά την ανάσταση και την ανάληψη, η πρώτη κίνηση του Χριστού ήταν να εκβάλει τον Σατανά από τον ουρανό.

Ο Μιχαήλ είναι ο αρχηγός των αγγέλων που έδιωξαν τον “δράκοντα” και τους αγγέλους του. Στα Εβραϊκά “Μιχαήλ” σημαίνει “όμοιος με τον Θεό”, μια πρόκληση στον ισχυρισμό του Σατανά ότι “θα είμαι όμοιος με τον Ύψιστο” (Ησαΐας 14:14). Μια προσεχτική σύγκριση των εδαφίων που αναφέρονται στον Μιχαήλ αποκαλύπτει ότι ο Χριστός είναι εκείνος που αντιμάχεται με τον Σατανά.<sup>20</sup> Ο Χριστός παρουσιάζεται σε διάφορους ρόλους, κάθε ένας με διαφορετικό όνομα: είναι “το λιοντάρι που είναι από τη φυλή του Ιούδα, η ρίζα του Δαβίδ” (Αποκάλυψη 5:5), “ένα Αρνίο που στέκεται ως σφαγμένο” (Αποκάλυψη 5:6), “Βασιλιάς βασιλιάδων και Κύριος κυρίων” (Αποκάλυψη 19:16), “Εμμανουήλ... μαζί μας είναι ο Θεός”, “ο Υιός του Ανθρώπου” (Ματθαίον 1:23, 9:6), και πολλά άλλα. Όταν όμως αντιμάχεται με τον Σατανά ονομάζεται “Μιχαήλ”.

Αυτό είναι ένα σημαντικό σημείο. Η άποψη ότι ο Μιχαήλ είναι μόνο ένας ισχυρός άγγελος, θα σήμαινε ότι ο **“πόλεμος στον ουρανό”** είναι ένας πόλεμος μεταξύ των αγγέλων, με τον Θεό

<sup>19</sup> Βλ. επίσης Εβραίους 1:13, 8:1, 10:12,13, Α΄ Πέτρου 3:22.

<sup>20</sup> Ο Μιχαήλ στον Ιούδα 9 αποκαλείται “αρχάγγελος”, ένας τίτλος που μπορεί να σημαίνει “αρχηγός των αγγέλων”. Αυτός ο τίτλος δεν χρησιμοποιείται στην Αγία Γραφή για κανέναν άλλο άγγελο· μόνο η παράδοση της Εκκλησίας τον προσέδωσε στον Γαβριήλ και στους άλλους αγγέλους. Στη Δευτέρα Παρουσία “ο Κύριος θα κατέβει από τον ουρανό με πρόσταγμα, με φωνή αρχαγγέλου... κι αυτοί που πέθαναν εν Χριστώ θα αναστηθούν πρώτα” (Α΄ Θεσσαλονικείς 4:16). Ο Χριστός αποσαφήνισε ότι θα είναι η δική Του φωνή που θα αναστήσει τους νεκρούς (Ιωάννην 5:26-29).

Στον Ιούδα 9 “ο αρχάγγελος Μιχαήλ, όταν φιλονικώντας με τον διάβολο, συνομιλούσε για το σώμα του Μωυσή... είπε: Ο Κύριος να σε επιτιμήσει”. Στον Ζαχαρία 3 (το μόνο άλλο εδάφιο που χρησιμοποιεί αυτή τη φράση) “ο Κύριος (Εβρ. *Ιεχωβά*) είπε στον διάβολο: Ο Κύριος να σε επιτιμήσει” (Ζαχαρίας 3:2). Αυτό δείχνει ότι ο ίδιος ο Κύριος επιτιμεί τον Σατανά, υποδηλώνοντας ότι ο Μιχαήλ ο αρχάγγελος είναι “ο Κύριος”.

Κάποιοι μελετητές θεωρούν ότι είναι παράξενο να αποκαλείται ο Χριστός ‘άγγελος’, αρκετά εδάφια όμως στην Παλαιά Διαθήκη δείχνουν ότι ένας από τους τίτλους του Θεού είναι “ο άγγελος του Κυρίου”. Π.χ. στην Έξοδο 3, ο Θεός που μίλησε από την καιόμενη βάτο πρώτα προσδιορίζεται ως “ο άγγελος του Κυρίου” (εδ. 2), μετά ως ο Θεός (Ελοχείμ, εδ. 4,6,11,13,14,15,16,4:5) και ο Κύριος, Ιεχωβά, (εδ. 4,7,15,16,4:2,4,6). Ονομάζεται επίσης ο “Ων” (Έξοδος 3:14), ένα όνομα το οποίο ο Χριστός απευθύνει στον εαυτό Του (Ιωάννην 8:58). Σύγκρινε επίσης Κριτές 6:11 με εδ. 14,16,22,23, σύγκρινε Κριτές 13:3,9,15,16 με εδ. 22,23 και Πράξεις 8:30-35, 38 με Έξοδος 19:3,11,19, 20:20-22.

Στον Δανιήλ κεφάλαια 10-12, ο Μιχαήλ ονομάζεται “ένας από τους πρώτους άρχοντες” (10:13), “ο άρχοντάς σας” (10:21) και “ο μεγάλος άρχοντας, που στέκεται για τους γιους του λαού σου” (12:1). Απεικονίζεται να πολεμά με τις δυνάμεις του κακού και να αγωνίζεται ενάντια στις γήινες εξουσίες για χάρη του λαού του (Δανιήλ 10:13,20,21). Στο όγδοο κεφάλαιο ονομάζεται “ο άρχοντας (Εβρ. Σαρς) του στρατεύματος” (εδ. 11). Ακριβώς η ίδια φράση βρίσκεται στον Ιησού του Ναυή 5:14 στον οποίο “ένας άνθρωπος... στεκόταν απέναντι του (του Ιησού του Ναυή)” και είπε: “Εγώ είμαι ο Αρχιστράτηγος (Σαρς) της δύναμης του Κυρίου”. Σημαντικό είναι να προσέξουμε ότι επέτρεψε στον Ιησού του Ναυή να τον προσκυνήσει λέγοντας: “Λύσε το υπόδημά σου από τα πόδια σου· επειδή, ο τόπος... είναι άγιος” (εδ.15), προνόμια δηλαδή μόνο του Θεού. Η περικοπή συνεχίζει: “Και ο Κύριος είπε στον Ιησού...” (6:2). Αυτά τα εδάφια στον Δανιήλ και στον Ιησού του Ναυή δείχνουν ότι ο Μιχαήλ ο “άρχοντα(ς) του στρατεύματος” είναι “ο Κύριος”. Πραγματικά, είναι δύσκολο να φανταστούμε ένα κατώτερο πρόσωπο να φιλονικεί με τον διάβολο για το σώμα του Μωυσή ή να αποβάλει τον Σατανά από τον ουρανό.

περιέργως απόντα να κοιτάζει “τη δουλειά Του” καθώς οι αγγελικές φατρίες μάχονται για την κυριαρχία. Η σωστή άποψη ωστόσο, δείχνει ότι ο Θεός επεμβαίνει προσωπικά στον αγώνα της Μεγάλης Διαμάχης και νοιάζεται βαθιά για κάθε τι που αφορά στο λαό Του.

Προφανώς μια διαμάχη (Θεός εναντίον Σατανά), δεν είναι ένας κυριολεκτικός αγώνας δύναμης, αφού ο Θεός είναι παντοδύναμος. Δείχνει και πάλι ότι η διαμάχη έχει να κάνει με ιδέες, πίστη και αφοσίωση. Ο Σατανάς αφενός χρησιμοποιεί αυτά που ο Θεός δεν μπορεί - ψέματα, σοφιστείες, κολακείες, κατηγορίες, απειλές και διωγμούς. Αφετέρου, ο Θεός χρησιμοποιεί την αγάπη και την αυτοθυσία για να απεικονίσει τον όμορφο χαρακτήρα Του.

Αυτή η διαμάχη δεν διενεργείται σε κάποια ουράνια, ‘θεολογική ομάδα’ που συναθροίζεται για να επιχειρηματολογήσει για τις λεπτομέρειες ενός δόγματος. Οι μάχες πραγματοποιούνται κυριολεκτικά εδώ στη γη. Για παράδειγμα, στο Δανιήλ 10 ένας ισχυρός άγγελος αγωνίζεται με τον “άρχοντα της βασιλείας της Περσίας” (έναν ισχυρό δαιμονικό άγγελο) και ζητά βοήθεια από τον Μιχαήλ, καθώς προσπαθεί να επηρεάσει “τους βασιλιάδες της Περσίας” (Δανιήλ 10:13). Το αποτέλεσμα αυτής της αθέατης, αλλά πολύ αληθινής πνευματικής νίκης, είναι ότι ο Κύριος, ο βασιλιάς της Περσίας, επιτρέπει στο λαό του Θεού να επιστρέψει στην πατρίδα του. Ο άγγελος πληροφορεί τον Δανιήλ (εδ.20): “Τώρα, μάλιστα, θα επιστρέψω να πολεμήσω με τον άρχοντα της Περσίας” (κάποιες από τις μάχες αναφέρονται στα βιβλία του Έσδρα και της Εσθήρ), και επιπλέον του αναφέρει ότι ένας άλλος ισχυρός δαίμονας θα παρουσιαστεί σύντομα στη σκηνή - “ο άρχοντας της Ελλάδας” (η Ελλάδα, ο Μέγας Αλέξανδρος και οι Έλληνες κυριάρχησαν επί των Περσών). Η σημαντικότερη και μεγαλύτερη μάχη από όλες περιγράφεται στην Αποκάλυψη 12, όταν **“ο Μιχαήλ και οι άγγελοί του πολέμησαν ενάντια στον δράκοντα και τους αγγέλους του”** και ο Σατανάς εκβάλλεται από τον ουρανό.

## 12:10 Ο ΚΑΤΗΓΟΡΟΣ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ

**“Και άκουσα μια δυνατή φωνή στον ουρανό που έλεγε: Τώρα έγινε η σωτηρία και η δύναμη και η βασιλεία του Θεού μας, και η εξουσία του Χριστού του· επειδή, ρίχτηκε κάτω ο κατηγορος των αδελφών μας, που τους κατηγορεί μπροστά στον Θεό μας ημέρα και νύχτα”**  
**Αποκάλυψη 12:10.**

Στο εδάφιο 10 βλέπουμε ότι ο Σατανάς χαρακτηρίζεται ως **“ο κατηγορος των αδελφών”**, του λαού του Θεού. Κάτι που φαίνεται ξεκάθαρα στην ιστορία του Ιώβ καθώς στο ουράνιο “συμβούλιο” ο Σατανάς κατηγορεί: “Μήπως ο Ιώβ δωρεάν φοβάται τον Θεό; Δεν τον περιέφραξες από παντού;... τα έργα των χεριών του ευλόγησες, και τα κτήνη του πλήθυναν επάνω στη γη· όμως, άπλωσε τώρα το χέρι σου και άγγιξε όλα όσα έχει, για να δεις αν δεν σε βλασφημήσει κατά πρόσωπο” (Ιώβ 1:9-11).<sup>21</sup> Στον Ζαχαρία τρίτο κεφάλαιο, έχουμε ακόμα μια ευκαιρία να δούμε τι συμβαίνει στο παρασκήνιο. Ο προφήτης βλέπει “τον Ιησού, τον μεγάλο ιερέα”, που ήταν ένας από τους ηγέτες στην αποκατάσταση της λατρείας στο ναό μετά τη Βαβυλωνιακή αιχμαλωσία.<sup>22</sup> Ο Ιησούς απεικονίζεται “να στέκεται μπροστά στον άγγελο του κυρίου” προφανώς στην κρίση<sup>23</sup> “και ο διάβολος στεκόταν από τα δεξιά του, για να του αντισταθεί” (Ζαχαρίας 3:1). Ο Σατανάς

<sup>21</sup> Βλ. Παράρτημα 8 για μία ανάλυση σχετικά με τη Μεγάλη Διαμάχη στο βιβλίο του Ιώβ.

<sup>22</sup> Στο βιβλίο του Αγγαίου, ο Ζοροβάβελ και ο Ιησούς έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στο να ενθαρρύνουν αυτό που ο Σατανάς μισεί περισσότερο - τη λειτουργία του αγιαστηρίου, η οποία δείχνει τη θυσία και την ιερατική διακονία του Ιησού Χριστού.

<sup>23</sup> Στη Β΄ Κορινθίους 5:10 γράφει ότι: “πρέπει όλοι να εμφανιστούμε μπροστά στο βήμα του Χριστού”. Ωστόσο, από αυτές τις περικοπές στον Ιώβ και στον Ζαχαρία, βλέπουμε ότι μπορεί να μην έχουμε αντιληφτεί ότι κρινόμαστε.

επεσήμανε την ασυνέπεια και τα βδελυρά κίνητρα ακόμα και στην υπηρεσία του Ιησού προς τον Θεό: “ο Ιησούς ήταν ντυμένος με βρώμικα ιμάτια” (εδ. 3).<sup>24</sup>

Τι ακριβώς έχει να αποκομίσει ο Σατανάς κατηγορώντας το λαό του Θεού; Πιθανόν οι κατηγορίες να είναι μέρος του στρατηγικού του σχεδίου για να παρατείνει την επιβίωσή του. Ο Σατανάς έχει μια βαθιά επίγνωση του χαρακτήρα του Θεού και προσπαθεί να διαστρεβλώσει δυο βασικά χαρακτηριστικά Του, τη δικαιοσύνη και το έλεός Του. “Η δικαιοσύνη και η κρίση είναι η βάση του θρόνου Σου”<sup>25</sup> (Ψαλμοί 89:14). Η δικαιοσύνη του Θεού απαιτεί την καταστροφή των ασεβών: “Οι άδικοι δεν θα κληρονομήσουν τη βασιλεία του Θεού” (Α΄ Κορινθίους 6:9). “Θα εξολοθρεύσει δε όλους τους ασεβείς” (Ψαλμοί 145:20). Ο Σατανάς, ως υποκινητής και αρχηγός από “τα πνεύματα της πονηρίας στα επουράνια” (Εφεσίους 6:12) θα ήταν πρώτος στη λίστα για καταστροφή. Όλοι όσοι πράττουν την αδικία προκαλούν την οργή και την καταστροφή,<sup>26</sup> ο Σατανάς όμως, σε αντίθεση με πολλούς που αμαρτάνουν εν αγνοία τους, έχει πλήρη επίγνωση του διατάγματος του Θεού ότι “ο μισθός της αμαρτίας είναι θάνατος” (Ρωμαίους 6:23). Γι’ αυτό το λόγο προσπαθεί να καπηλευτεί ένα άλλο βασικό χαρακτηριστικό του Θεού: το έλεός Του.

“Η δικαιοσύνη και η κρίση είναι η βάση του θρόνου Σου· το έλεος και η αλήθεια θα προπορεύονται μπροστά από το πρόσωπό Σου” (Ψαλμοί 89:14). Αν και η δικαιοσύνη είναι βασική στον χαρακτήρα Του, το έλεος βρίσκεται πιο κοντά στο νου και στην καρδιά του Θεού.<sup>27</sup> Με τις κατηγορίες ο Σατανάς προσπαθεί να αποδείξει ότι όλοι είναι ένοχοι, όπως και εκείνος. Γνωρίζει καλά ότι η καρδιά του Θεού είναι πλήρη αγάπης<sup>28</sup> και έτσι προσπαθεί να αποδείξει ότι δεν υπάρχει ουσιαστική διαφορά μεταξύ των Χριστιανών και εκείνου. Ισχυρίζεται ότι αν ο Θεός εξαιτίας του ελέους Του συγχωρήσει τον οποιοδήποτε και του επιτρέψει να ζήσει, τότε πρέπει να επιτρέψει και στον Σατανά να ζήσει.

Μαζί με άλλα παρόμοια επιχειρήματα, ο Σατανάς προσφέρει την αδιάσειστη απόδειξη των κατηγοριών του ότι “δεν υπάρχει δίκαιος ούτε ένας· Όλοι παρεξέκλιναν, μαζί εξαχρειώθηκαν· δεν υπάρχει αυτός που πράττει το αγαθό· δεν υπάρχει ούτε ένας!” (Ρωμαίους 3:10-12). Ωστόσο, ο Θεός αντιμετώπισε την πρόκληση του Σατανά στο πρόσωπο του Ιησού Χριστού. Έγινε άνθρωπος, λαμβάνοντας την ανθρώπινη φύση: “Επειδή, λοιπόν, τα παιδιά έγιναν κοινωνοί σάρκας και αίματος, κι αυτός παρόμοια έγινε μέτοχος από τα ίδια” (Εβραίους 2:14). Έζησε μία τέλεια ζωή -

<sup>24</sup> Στον Ησαΐα 64:6 τα βρώμικα ιμάτια συμβολίζουν τις δικές μας προσπάθειες για δικαίωση - “όλη η δικαιοσύνη μας είναι σαν ρυπαρό ιμάτιο”. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τη δικαιοσύνη του Χριστού που καλύπτει τη ρυπαρότητά μας: “Θα ευφρανθώ τα μέγιστα στον Κύριο· η ψυχή μου θα αγαλλιασθεί στον Θεό μου· επειδή, με έντυσε με ιμάτιο σωτηρίας” (Ησαΐας 61:10). Ο άγγελος επιπλήττει τον Σατανά, και μετά παραγγέλλει: “Αφαιρέστε τα βρώμικα ιμάτια του... να, αφάιρεσα από σένα την ανομία σου, και θα σε ντύσω με ιμάτια γιορταστικά” (Ζαχαρίας 3:4). Αυτή είναι μια ωραία απεικόνιση της δικαιοσύνης που ο Θεός λογίζει σε μας, όταν πιστεύουμε στον Χριστό και επιτρέπουμε στον Θεό “να δώσει μετάνοια σε (μας) και άφεση αμαρτιών” (Πράξεις 5:31).

<sup>25</sup> Στο επίγειο αγιαστήριο, ο θρόνος του Θεού, το ιλαστήριο, βρίσκονται στο θεμέλιο της κιβωτού της Διαθήκης, που περιείχε τις δέκα εντολές (Εξοδος 25:10-22, Εβραίους 9:4,5).

<sup>26</sup> “Η προσδοκία των ασεβών είναι η οργή... Εκείνος που κυνηγάει το κακό, τρέχει στον θάνατό του... και χέρι με χέρι αν ενώνεται, ο ασεβής δεν θα μένει ατιμώρητος” (Παροιμίες 11:19-23).

<sup>27</sup> Όταν ο Θεός δήλωσε το όνομά Του στον Μωυσή, τόνισε πρώτα το έλεος και μετά τη δικαιοσύνη: “Ο Κύριος, ο Κύριος, ο Θεός είναι οικτίρμονας και ελεήμονας, μακρόθυμος, και πολυέλεος, και αληθινός, ο οποίος φυλάττει έλεος σε χιλιάδες, συγχωρεί ανομία και παράβαση και αμαρτία, και καθόλου δεν αθώνει τον ένοχο” (Εξοδος 34:6,7).

<sup>28</sup> Ένα ζωντανό παράδειγμα του ελέους του Θεού βρίσκεται στη στάση Του απέναντι στον Εφραΐμ στο βιβλίο του Ωσηέ. Επανελημμένως ο Θεός επισημαίνει την αμαρτία του Εφραΐμ. Π.χ. “Ο Εφραΐμ προσκολλήθηκε στα είδωλα... τώρα πορνεύεις, Εφραΐμ... Οι πράξεις τους δεν τους αφήνουν να επιστρέψουν στον Θεό τους, επειδή, το πνεύμα της πορνείας είναι ανάμεσά τους, και δεν γνώρισαν τον Κύριο κτλ.” (Ωσηέ 4:17, 5:3,4,11, 6:4, 7:8,9, 8:11). Παρά τις αμαρτίες του Εφραΐμ όμως, ο Θεός, σε συναισθηματικό επίπεδο, δεν μπορούσε να τον εγκαταλείψει. “Εγώ (ο Θεός) δίδαξα ακόμα τον Εφραΐμ να περπατάει, πιάνοντας τον από τους βραχίονες· αλλά, δεν γνώριζαν ότι τους γιάτρευα. Τους έσυρα με σχοινιά ανθρώπου, με δεσμούς αγάπης... Πώς θα σε παραδώσω, Εφραΐμ; Πως θα σε εγκαταλείψω;... Η καρδιά μου συγκινήθηκε. Δεν θα εκτελέσω την έξαψη του θυμού Μου· δεν θα επιστρέψω για εξολοθρεμό του Εφραΐμ” (Ωσηέ 11:3,4,8,9).

“πειράχτηκε σε όλα, κατά τη δική μας ομοιότητα, χωρίς αμαρτία” και μετά πέθανε για μας “για να καταργήσει, διαμέσου του θανάτου, αυτόν που έχει το κράτος του θανάτου, δηλαδή, τον διάβολο” (Εβραίους 4:15, 2:14). “Βάσταξε τις ασθένειές μας, και επιφορτίστηκε τις θλίψεις μας... τραυματίστηκε για τις ανομίες μας... ο Κύριος, όμως, έβαλε επάνω σ’ αυτόν την ανομία όλων μας” (Ησαΐας 53:4-6).

Τα καλά νέα του ευαγγελίου είναι ότι μέσω του Χριστού και της θυσίας Του, ο Θεός μπορεί “να είναι αυτός δίκαιος, και να ανακηρύσσει δίκαιον εκείνον που πιστεύει στον Ιησού” (Ρωμαίους 3:26). Όταν πιστεύουμε σε Εκείνον, η τέλεια υπακοή Του λογίζεται σε μας, σαν να ήταν δική μας δικαιοσύνη (Ρωμαίους 4:1-12). Ο θάνατός Του λογίζεται σε μας, σαν να ήταν ο δικός μας θάνατος για τις αμαρτίες μας (Ρωμαίους 5:6-8). Ακριβώς σε αυτό το σημείο καταρρίπτονται οι κατηγορίες του Σατανά: Η αιώνια ζωή παρέχεται σε όσους πιστεύουν ότι είναι ένοχοι αμαρτωλοί και ότι ο Χριστός πήρε τη θέση τους στο σταυρό. Ο Σατανάς δεν πιστεύει κάτι τέτοιο, συνεχίζει να πιστεύει ότι ο Θεός έχει άδικο και εκείνος έχει δίκιο. Ο Μιχαήλ (Ιησούς) όμως, λέει στον Σατανά: “Ο Κύριος να σε επιτιμήσει” (Ιούδα 1:9) και ο Σατανάς εκβαλλόμενος από τον ουρανό, δεν μπορεί πλέον να παρουσιαστεί εκεί και να μας κατηγορήσει. Εμείς, όμως, που πιστεύουμε στον Χριστό μπορούμε να “πλησιάζουμε με θάρρος στον θρόνο της χάρης, για να πάρουμε έλεος, και να βρούμε χάρη για βοήθεια σε καιρό ανάγκης” (Εβραίους 4:16).

## 12:11,12 ΝΙΚΗΣΑΝ ΜΕ ΤΟ ΑΙΜΑ

**“Και αυτοί τον νίκησαν με το αίμα του Αρνίου, και με τον λόγο της μαρτυρίας τους· και δεν αγάπησαν την ψυχή τους μέχρι θανάτου. Για αυτό, ευφραίνεστε, οι ουρανοί, κι εκείνοι που κατοικείτε μέσα σ’ αυτούς. Αλίμονο σ’ αυτούς που κατοικούν στη γη και στη θάλασσα, επειδή ο διάβολος κατέβηκε σε σας έχοντας μεγάλο θυμό, δεδομένου ότι γνωρίζει πως έχει λίγο καιρό” Αποκάλυψη 12:11,12.**

Ο διάβολος ωρύεται επειδή εκδιώχθηκε από τον ουρανό και γνωρίζει ότι απομένει λίγος μόνο καιρός μέχρι να θανατωθεί. Περισσότερο από κάθε άλλη φορά είναι αποφασισμένος να βάλει σε πειρασμό τους ανθρώπους, για να αμαρτήσουν και να εγκαταλείψουν τον Θεό, επειδή έτσι θα παρατείνει τη διαμάχη. Ο Θεός όμως δεν μας έχει εγκαταλείψει. Λέει: “Εγώ είμαι μαζί σας όλες τις ημέρες” (Ματθαίον 28:20) και μας καθοδηγεί πως να νικήσουμε τον εχθρό: όλοι όσοι πιστεύουν, μπορούν να νικήσουν τον Σατανά **“με το αίμα του Αρνίου, και με τον λόγο της μαρτυρίας τους”** (Αποκάλυψη 12:11). Αυτό είναι από τα πιο ζωτικής σημασίας θέματα της Αποκάλυψης, επειδή είναι ο τρόπος για να δεχτούμε τις υποσχέσεις που μας προσφέρονται.

Σε κάθε μια από τις επτά εκκλησίες δόθηκαν πολύτιμες υποσχέσεις - “να φάει από το ξύλο της ζωής” (Αποκάλυψη 2:7), να μην “αδικηθεί από τον δεύτερο θάνατο” (εδ. 11), να έχει “εξουσία επάνω στα έθνη” και να λάβει “το πρωινό αστέρι” (εδ. 26,28), να “ντυθεί με λευκά μιάτια” (εδ. 3:5), να γίνει “σύλος μέσα στον ναό του Θεού” (εδ. 3:12), “να καθίσει στον θρόνο” του Χριστού (εδ. 3:21). Αυτά τα θαυμάσια δώρα δόθηκαν ως υπόσχεση σε “όποιον νικάει”. Τα τελευταία δυο κεφάλαια της Αποκάλυψης παρουσιάζουν την ομορφιά της Νέας Ιερουσαλήμ και την ευλογημένη κληρονομιά που θα λάβουν εκείνοι που θα μείνουν εκεί, είναι ξεκάθαρο ωστόσο ότι οι ευλογίες αυτές δεν είναι για όλους: “Αυτός που νικάει θα κληρονομήσει τα πάντα, και θα είμαι σ’ αυτόν Θεός, κι αυτός θα είναι σε μένα γιος” (Αποκάλυψη 21:7).

Τι πρέπει να νικήσουμε, για να “κληρονομήσουμε τα πάντα”; “Μη νικιέσαι από το κακό, αλλά νικά το κακό διαμέσου του αγαθού” (Ρωμαίους 12:21). “Ο λόγος του Θεού μένει μέσα σας και νικήσατε τον πονηρό (τον διάβολο)” (Α΄ Ιωάννου 2:14). “Αυτή είναι η αγάπη του Θεού, στο να τηρούμε τις εντολές του· και οι εντολές του δεν είναι βαριές. Επειδή, κάθε τι που γεννήθηκε από τον Θεό, νικάει τον κόσμο, και η νίκη που νίκησε τον κόσμο είναι τούτη: Η πίστη μας” (Α΄ Ιωάννου 5:3,4). Ο Θεός μας δίνει την εντολή να νικήσουμε το κακό, τον πονηρό (Σατανάς) και τον κόσμο.

Στην Αποκάλυψη 12:11 διαβάζουμε ότι οι δύο σημαντικοί παράγοντες για να νικήσουμε την αμαρτία είναι **“το αίμα του Αρνίου”** και ο **“λόγο(ς) της μαρτυρίας”**.

Ο Σατανάς μας **“κατηγορεί μπροστά στον Θεό μας ημέρα και νύχτα”**. Δεν μπορούμε να ανταπαντήσουμε στους ισχυρισμούς του βασιζόμενοι στην ηθική συμπεριφορά μας ή στα καλά μας έργα, αλλά μόνο στη θυσία του Χριστού, **“Τον νίκησαν με το αίμα του Αρνίου”**. Η τέλεια ζωή Του και ο θάνατος Του για τις αμαρτίες μας, είναι η μόνη αποτελεσματική απάντηση στις κατηγορίες του διαβόλου. Αυτά είναι τα καλά νέα του ευαγγελίου. Ο Χριστός δεν μας συγχωρεί μέσω του αίματός Του και μετά μας αφήνει να αγωνιζόμαστε με την αμαρτία και τους πειρασμούς μόνοι μας. **“Εκείνος (ο Θεός) που άρχισε σε σας ένα καλό έργο, θα το επιτελέσει μέχρι την ημέρα του Ιησού Χριστού”** (Φιλιππησίους 1:6). Μέσω του αίματος νικάμε, όχι μόνο στην κρίση αλλά και καθώς αντιμετωπίζουμε δοκιμασίες και πειρασμούς στη ζωή μας.

Σε αυτό το σημείο πολλοί πιστοί αποτυγχάνουν. Όταν διαπράξουν αμαρτίες, εστιάζουν στην ενοχή τους και αισθάνονται ότι είναι πολύ αμαρτωλοί, για να πλησιάσουν τον Θεό. Κάποιοι παραιτούνται και βυθίζονται πιο βαθιά στην αμαρτία. Άλλοι προσπαθούν να κάνουν το καλό μέχρι να υποχωρήσει λίγο η έντονη ντροπή τους και τότε πλησιάζουν στον Χριστό για συγχώρηση. Κάποιοι άλλοι πηγαίνουν στον ιερέα για εξομολόγηση, κάνουν έργα μετανοίας και ποτέ δεν πλησιάζουν απευθείας στον Χριστό. Η απάντηση σε όλα αυτά είναι η θυσία του Χριστού στον σταυρό – **“το αίμα του Αρνίου”**. Εδώ βλέπουμε πως πραγματικά αισθάνεται ο Θεός για εμάς. Ακόμα και εκείνοι που Τον καταδίκασαν σε θάνατο και κάρφωσαν τα καρφιά στα χέρια Του, συμπεριλαμβάνονται στο έλεος που προσφέρεται σε όλους τους ανθρώπους - ο Χριστός προσευχήθηκε στον σταυρό: **“Πατέρα, συγχώρεσε τους· επειδή, δεν ξέρουν τι κάνουν”** (Λουκάν 23:34). Στη θυσία του Χριστού βλέπουμε το βάθος της αγάπης του Θεού για μας και αυτή η αγάπη μας κάνει να Του ανταποδώσουμε την αγάπη μας: **“εμείς τον αγαπάμε, επειδή αυτός πρώτος μας αγάπησε”** (Α΄ Ιωάννου 4:19). Η αγάπη για Εκείνον μαλακώνει την καρδιά μας και μας οδηγεί να μισήσουμε την αμαρτία που Τον οδήγησε στον σταυρό.

Δυστυχώς, πολλές φορές βασικό κίνητρο για να νικήσουμε την αμαρτία είναι ο φόβος ότι η παραβίαση του νόμου του Θεού θα διακινδυνεύσει την είσοδό μας στον παράδεισο ή ότι η αμαρτία μας θα προκαλέσει την οργή του Θεού ή ότι θα σταματήσει την παρεχόμενη προστασία μας από τον Θεό απέναντι στον διάβολο. Με άλλα λόγια, δεν θέλω να αμαρτήσω, επειδή ενδέχεται να βρω τον μπελά μου ή να βγω ζημιωμένος. Τέτοιες συμπεριφορές δείχνουν ότι δεν έχουμε κατανοήσει πλήρως το βαθύ νόημα της θυσίας του Χριστού.<sup>29</sup> Ο θάνατός Του δεν επήλθε μόνο για να πληρωθεί το χρέος της αμαρτίας, αλλά για να εκδηλωθεί η πληρότητα της αγάπης του Θεού.

Καθώς συλλογίζομαι τον σταυρό και βλέπω την αγάπη, τις πληγές και το αίμα που χύθηκε για μένα και συνειδητοποιώ ότι ήταν οι δικές μου αμαρτίες που προκάλεσαν τα δεινά του Υιού του Θεού, τότε μισώ την αμαρτία, την οποία κάποτε αγάπησα και στρέφομαι σε Εκείνον να μου δώσει τη δύναμη να νικήσω. Νίκη **“με το αίμα του Αρνίου”** σημαίνει ότι εστιάζω το νου και την καρδιά μου στη θυσία του Χριστού, αναγνωρίζοντας το ρόλο μου στο θάνατό Του και με ραγισμένη καρδιά μετανιώ για τις αμαρτίες μου, αποζητώντας τη συγχώρηση Του και τη δύναμη να νικήσω την αμαρτία.

---

<sup>29</sup> Μολονότι ο Χριστός πέθανε μόνο μια φορά, σε μια θυσία που πλήρωσε το τίμημα των αμαρτιών όλων των ανθρώπων, κατά μια έννοια όταν επιμένουμε στις αμαρτίες μας, Τον βασιζόμαστε σαν να βρισκόταν πάλι στον σταυρό, εκείνοι που “γεύτηκαν τον καλό λόγο του Θεού, και τις δυνάμεις του μέλλοντα αιώνα... αφού παρέπεσαν είναι αδύνατον να τους ανακαινίζει κανείς... ανασταυρώνοντας στον εαυτό τους τον Υιό του Θεού, και καταντροπιάζοντας” (Εβραίους 6:5,6). Αμαρτάνοντας “καταπάτησε τον Υιό του Θεού, και νόμισε κοινό το αίμα της διαθήκης με το οποίο αγιάστηκε, και έβρισε το πνεύμα της χάριτος” (Εβραίους 10:29)

## Ο ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ

Ο λαός του Θεού, νικά και **“με τον λόγο της μαρτυρίας τους”**. Ο αγιασμός της ζωής μας από τον Θεό δεν είναι κάτι κρυφό. Νικάμε όταν “με το στόμα (μας) ομολογήσουμε Κύριο, τον Ιησού, και μέσα στην καρδιά (μας) πιστεύουμε ότι ο Θεός τον ανάστησε από τους νεκρούς... επειδή, με την καρδιά πιστεύει κάποιος προς δικαιοσύνη (**“το αίμα του αρνίου”**) και με το στόμα γίνεται ομολογία προς σωτηρία (**“ο λόγος της μαρτυρίας”**) (Ρωμαίους 10:9,10).

Μπροστά στον κίνδυνο ενός διωγμού ή ακόμα και του θανάτου, χιλιάδες άνθρωποι δεν απαρνήθηκαν τον Σωτήρα τους. Έχουν μαρτυρήσει ότι ο Χριστός, είναι ο Κύριος στη ζωή τους και έχουν απαρνηθεί κάθε αντιτιθέμενη υποταγή, ακόμα και αν αυτό σήμαινε έναν μαρτυρικό θάνατο – **“και δεν αγάπησαν την ψυχή τους μέχρι θανάτου”** (Αποκάλυψη 12:11). Ουσιαστικά η μαρτυρία που ακούν να δίνουν οι ίδιοι, τους δίνει το κουράγιο να αντιμετωπίσουν τη γελοιοποίηση, την εναντίωση, ακόμα και τον θάνατο. Δεν καλούνται όλοι να γίνουν μάρτυρες, ο Θεός όμως καλεί κάθε έναν από τους οπαδούς Του να ‘πεθαίνουν καθημερινά’ ως προς την αμαρτία (Α’ Κορινθίους 15:31), ‘να βάλουμε την ψυχή μας για χάρη των αδελφών’ (Α’ Ιωάννου 3:16), ‘να παραστήσουμε τα σώματά μας ως θυσία ζωντανή, άγια, ευάρεστη στον Θεό’ (Ρωμαίους 12:1).

Στο ευρύτερο πλαίσιο των έσχατων ημερών, όταν ο Σατανάς θα προσπαθεί να υποτάξει το λαό του Θεού, ο Χριστός υπόσχεται ότι **“θα βάλουν επάνω σας τα χέρια τους, και θα σας θέσουν υπό διωγμό, παραδίνοντάς σας σε συναγωγές και φυλακές, καθώς σας φέρνουν μπροστά σε βασιλιάδες και ηγεμόνες, ένεκα του ονόματός μου. Και τούτο θα αποβεί σε σας για μαρτυρία. Βάλτε, λοιπόν στις καρδιές σας, να μην προμελετάτε τι να απολογηθείτε· επειδή, εγώ θα σας δώσω στόμα και σοφία, στην οποία δεν θα μπορέσουν να αντιλογήσουν ούτε να αντισταθούν όλοι οι εναντίοι σας”**. **“Κατά την ώρα εκείνη θα σας δοθεί τι πρέπει να μιλήσετε. Επειδή, δεν είστε εσείς που μιλάτε, αλλά το Πνεύμα του Πατέρα σας, που μιλάει μέσα από σας... και θα είστε μισούμενοι από όλους, εξαιτίας του ονόματός μου· εκείνος δε που θα έχει υπομείνει μέχρι τέλους, αυτός θα σωθεί”** (Λουκάν 21:12-15, Ματθαίον 10:19-22).

Εκείνοι που ζουν σε **“Χριστιανικές”** χώρες, όπου η πλειοψηφία των ανθρώπων είναι χλιαροί και αδιάφοροι για την πίστη τους, δεν μπορούν να φανταστούν πως θα μπορούσε να συμβεί κάτι τέτοιο. Ωστόσο, η αγωνία και η στενοχώρια της μεγάλης θλίψης και ιδιαίτερα η εμφάνιση του αντίχριστου θα προκαλέσει τρομερή πόλωση και φανατισμό. Τώρα είναι ο καιρός για μας να μάθουμε να μιλάμε για τον Κύριό μας, σαν προετοιμασία για εκείνο τον καιρό, όπου η αποτυχία μας να δώσουμε τη μαρτυρία μας, θα μας οδηγήσει στο στρατόπεδο του εχθρού.

Στην πλειοψηφία οι άνθρωποι, ποτέ δεν λένε κάτι για τον Κύριο. Θεωρούν ότι η σχέση τους μαζί Του είναι κάτι προσωπικό που δεν πρέπει να συζητείται. Είναι δεδομένο ότι πολλοί άνθρωποι δεν θέλουν να ακούσουν αυτό που έχουμε να πούμε για τον Θεό. Ωστόσο, ο Θεός προστάζει τα παιδιά Του να μη σιωπούν. Μας συγκρίνει με φύλακες στα τείχη της πόλης που βλέπουν τον κίνδυνο να πλησιάζει: **“Επάνω στα τείχη σου, Ιερουσαλήμ, κατέστησα φύλακες, που ποτέ δεν θα σιωπούν, ούτε ημέρα ούτε νύχτα· όσοι ανακαλείτε τον Κύριο, μη φυλάγετε σιωπή”** (Ησαΐας 62:6). Το απλό γεγονός ότι διαβάζεις αυτό το βιβλίο σημαίνει ότι έχεις κάποια σημαντική πληροφορία, την οποία η πλειοψηφία του κόσμου αγνοεί παντελώς. Χρειάζεται να μάθουν αυτά που γνωρίζεις. Χρειάζεται να ακούσουν **“τον λόγο της μαρτυρίας”** σου.

Η πίστη μας αποδεικνύεται στην προθυμία μας να μιλήσουμε: **“Πίστεψα, γ’ αυτό και μίλησα”** (Β’ Κορινθίους 4:13). Ο Χριστός είπε: **“Καθένας, λοιπόν, που θα με ομολογήσει μπροστά στους ανθρώπους, θα τον ομολογήσω κι εγώ μπροστά στον Πατέρα μου που είναι στους ουρανούς. Όποιος, όμως, με αρνηθεί μπροστά στους ανθρώπους, θα τον αρνηθώ κι εγώ μπροστά στον Πατέρα μου που είναι στους ουρανούς”** (Ματθαίον 10:32,33). Πολλοί Χριστιανοί πιστεύουν ότι, επειδή δεν είναι θεολόγοι, δεν έχουν κάτι να πουν. Ωστόσο, πολλοί από τους πιο μεγάλους μάρτυρες στην Αγία Γραφή δεν ήταν θεολόγοι, ιερείς ή επαγγελματίες κληρικοί, αλλά απλοί άνθρωποι με βαθιά αγάπη για τον Κύριο. Οι άνθρωποι που αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της

καθημερινότητας στη σύγχρονη εποχή, δεν έχουν μεγάλη ανάγκη τη θεολογία, αλλά μια ζωντανή βιωματική γνώση του αληθινού Θεού που ενεργεί όχι θεωρητικά αλλά πρακτικά στη ζωή μας σήμερα.

**“Ο λόγος της μαρτυρίας τους”** είναι καθήκον των ακολούθων του Χριστού. Είναι τόσο σημαντικός που και στα τέσσερα ευαγγέλια και στο βιβλίο των Πράξεων των Αποστόλων, το τελευταίο πράγμα που λέει ο Χριστός στους μαθητές Του πριν φύγει και αναληφθεί στον ουρανό είναι να πάνε στον κόσμο και να μιλήσουν για Εκείνον.<sup>30</sup>

Ο Χριστός εργάζεται σε κάθε σκοτεινή γωνιά αυτής της γης και μας προσκαλεί να συμμετέχουμε και εμείς μαζί Του, στην οικογένειά μας, στη γειτονιά μας ή σε κάποιο μακρινό μέρος. Πριν αφήσει ο Χριστός τους μαθητές Του, υποσχέθηκε: “πηγαίνω να σας ετοιμάσω τόπο... για να είστε και εσείς, όπου είμαι εγώ” (Ιωάννην 14:2,3). Όπως ακριβώς έχει ετοιμάσει έναν τόπο για εμάς στον ουρανό, έχει ετοιμάσει και έναν τόπο για εμάς εδώ στη γη. **“Ο λόγος της μαρτυρίας μας”** μπορεί να συνεπάγεται περιφρόνηση, κακοποίηση, ακόμα και θάνατο. Δίνοντας όμως τη μαρτυρία μας, δεν πείθουμε μόνο τους άλλους, αλλά και εμάς τους ίδιους!

Τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος δίνονται για να ενδυναμώσουν τη μαρτυρία μας. Όταν μιλάμε για τον Χριστό, το Άγιο Πνεύμα δίνει στα λόγια μας υπερφυσική δύναμη, επειδή θέλει να πείσει το άτομο στο οποίο μιλάμε. Όταν όμως η μαρτυρία μας συνοδεύεται από τη δύναμη του Αγίου Πνεύματος, εμείς είμαστε εκείνοι που βιώνουν το μεγαλύτερο δέος, επειδή γνωρίζουμε πόσο αδύναμοι και αβοήθητοι είμαστε πραγματικά και γνωρίζουμε ότι τα λόγια που έχουμε πει πηγάζουν από κάτι πολύ μεγαλύτερο από εμάς. Η δύναμη του Αγίου Πνεύματος είναι τελικά που μας δίνει τη δυνατότητα να νικήσουμε την αμαρτία, για αυτό ακριβώς **“ο λόγος της μαρτυρίας μας”** μας ενδυναμώνει. “Επειδή, αν ζείτε σύμφωνα με τη σάρκα, πρόκειται να πεθάνετε, αν, όμως, διαμέσου του Πνεύματος, θανατώνετε τις πράξεις του σώματος, θα ζήσετε... όσοι, όμως, είναι της σάρκας δεν μπορούν να αρέσουν στον Θεό. Εσείς, όμως, δεν είστε της σάρκας, αλλά του Πνεύματος, αν το Πνεύμα του Θεού κατοικεί μέσα σας... και αν το Πνεύμα εκείνου, που ανέστησε τον Ιησού από τους νεκρούς, κατοικεί μέσα σας, αυτός που ανέστησε τον Ιησού από τους νεκρούς, θα ζωοποιήσει και τα θνητά σας σώματα, διαμέσου του Πνεύματος του, που κατοικεί μέσα σας.” (Ρωμαίους 8:13,8,9,11)

Για πολλούς Χριστιανούς, η νίκη κατά της αμαρτίας, του διαβόλου και του κόσμου σημαίνει σκληρή προσπάθεια να κάνουν το καλό. Η Αποκάλυψη 12:11 ωστόσο μας δείχνει τον τρόπο: **“τον νίκησαν με το αίμα του Αρνίου, και με τον λόγο της μαρτυρίας τους”**. Υπάρχουν πολλά πράγματα στη θρησκευτική μας ζωή που μπορούμε να εστιαστούμε. Αρκετοί από εκείνους που διαβάζουν αυτό το βιβλίο εστιάζουν την προσοχή τους στις προφητείες, άλλοι στη δογματική κατανόηση, άλλοι στα χαρίσματα του πνεύματος, άλλοι στην προσωπική μελέτη, άλλοι στη δόξα της μελλοντικής ουράνιας βασιλείας, άλλοι στην ιστορία της εκκλησίας και των αγίων, άλλοι στην σωστή Χριστιανική συμπεριφορά, άλλοι στις ανάγκες των ανθρώπων ανά τον κόσμο, άλλοι στην Εκκλησία και τα προγράμματα της, τις λειτουργίες και τις ανάγκες της. Αυτά τα θέματα αξίζουν την προσοχή μας, αν φαίνεται όμως ότι η αμαρτία, ο διάβολος και η διεφθαρμένη κοινωνία γύρω

---

<sup>30</sup> Στο κατά Ματθαίο Ευαγγέλιο τα τελευταία λόγια του Χριστού ήταν: “πορευτείτε, κάντε μαθητές όλα τα έθνη, βαπτίζοντας τους στο όνομα του Πατέρα και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος, διδάσκοντας τους να τηρούν όλα όσα παρήγγειλα σε σας...” (28:19,20). Στο κατά Μάρκο Ευαγγέλιο, τα τελευταία λόγια του Χριστού ήταν: “Πηγαίνετε σε όλο τον κόσμο, και κηρύξτε το ευαγγέλιο σε όλη την κτίση” (16:15). Στο κατά Λουκά Ευαγγέλιο, τα τελευταία λόγια του Χριστού ήταν: “και να κηρυχθεί στο όνομά του μετάνοια και άφεση αμαρτιών σε όλα τα έθνη, ξεκινώντας από την Ιερουσαλήμ. Κι εσείς είστε μάρτυρες γι’ αυτά.” (24:47,48). Στο κατά Ιωάννη Ευαγγέλιο, το τελευταίο μήνυμα του Χριστού προς τους μαθητές Του ήταν: “Ειρήνη σε σας, όπως με απέστειλε ο Πατέρας, και εγώ αποστέλλω εσάς” (20:21). Στο βιβλίο των Πράξεων των Αποστόλων, λίγο πριν την ανάληψη του Χριστού, το τελευταίο Του λόγια προς τους μαθητές ήταν: “αλλά θα πάρετε δύναμη, όταν έρθει επάνω σας το Άγιο Πνεύμα και θα είστε μάρτυρες για μένα και στην Ιερουσαλήμ και σε ολόκληρη την Ιουδαία και στη Σαμάρεια, και μέχρι το τελευταίο άκρο της γης” (Πράξεις 1:8).

μας, μας καταβάλουν, θα πρέπει να αποτελούν μια ένδειξη ότι η προσοχή μας έχει απομακρυνθεί από το κεντρικό θέμα, το οποίο είναι η θυσία του Χριστού για τις αμαρτίες μας (**“το αίμα του Αρνίου”**) και το προνόμιο που έχουμε να μιλήσουμε γι’ αυτή στους άλλους (**“ο λόγος της μαρτυρίας μας”**).

Πρέπει επίσης να παρατηρήσουμε το ευρύτερο πλαίσιο αυτής της διδασκαλίας για το πως να νικήσουμε τον εχθρό. Μας δίδεται ακριβώς πριν την περιγραφή της μεγάλης επίθεσης εναντίον **“της γυναίκας”** (η αληθινή Εκκλησία) από **“τον δράκοντα”** (ο Σατανάς και οι οπαδοί του), η οποία είχε ως αποτέλεσμα η Εκκλησία να περάσει 1260 χρόνια στην **“έρημο”**. Αυτό είναι το πρότυπο των τελευταίων διωγμών που θα συμβούν στη μεγάλη θλίψη.

## 12:12-14 Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΣΤΗΝ ΕΡΗΜΟ

**“Και το παιδί της αρπάχτηκε προς τον Θεό και τον θρόνο του. Και η γυναίκα έφυγε στην έρημο, όπου έχει ετοιμασμένο τόπο από τον Θεό, για να την τρέφουν εκεί 1260 ημέρες”** (Αποκάλυψη 12:5,6).

**“Αλίμονο σ’ αυτούς που κατοικούν στη γη και στη θάλασσα, επειδή ο διάβολος κατέβηκε σε σας έχοντας μεγάλο θυμό, δεδομένου ότι γνωρίζει πως έχει λίγο καιρό. Και όταν ο δράκοντας είδε ότι ρίχτηκε στη γη, καταδίωξε τη γυναίκα η οποία γέννησε το αρσενικό. Και στη γυναίκα δόθηκαν δυο φτερούγες του μεγάλου αετού, για να πετάει στην έρημο, στον τόπο της, όπου εκεί τρέφεται για καιρόν και καιρούς και μισόν καιρό, μακριά από το φίδι”** (Αποκάλυψη 12:12-14).

Αυτές οι δυο περικοπές αναφέρονται στο ίδιο γεγονός: η φυγή της γυναίκας από τους διωγμούς του Σατανά σε ένα μέρος στην έρημο που έχει ετοιμάσει ο Θεός. Η γυναίκα, που γέννησε το αρσενικό παιδί, αντιπροσωπεύει το λαό του Θεού της Παλαιάς Διαθήκης, δηλ. το Εβραϊκό έθνος. Ωστόσο, ο Χριστός έδειξε ξεκάθαρα ότι εκχώρησε τα δικαιώματα, τα προνόμια και τις ευθύνες του λαού του Θεού από τους Εβραίους στην Εκκλησία<sup>31</sup>-**“Και υπέταξε (ο Θεός) τα πάντα κάτω από τα πόδια του· και τον έδωσε ως κεφαλή πιο πάνω απ’ όλους στην εκκλησία, η οποία είναι το σώμα του, το πλήρωμα εκείνου που, σε όλα, γεμίζει με πληρότητα τα πάντα”** (Εφεσίους 1:22,23). Αυτό σημαίνει ότι, αφού **“το παιδί της αρπάχτηκε προς τον Θεό και τον θρόνο του”** (η ανάσταση και η ανάληψη του Χριστού), η γυναίκα συμβολίζει πια την Εκκλησία του Θεού, **“καθέναν που πιστεύει σ’ αυτόν”** από **“κάθε έθνος και φυλή και γλώσσα και λαό”**.<sup>32</sup>

Από μια γρήγορη ανάγνωση της Αποκάλυψης 12:1-6 συμπεραίνεται ότι αμέσως μετά την ανάσταση του Χριστού, η Εκκλησία **“Έφυγε στην έρημο... για 1260 ημέρες”**. Ωστόσο, αυτή η περικοπή είναι μια απλή σκιαγράφιση και οι λεπτομέρειες προστίθενται στα εδ. 7-17. Ιδιαίτερα, στα εδάφια 13 και 14 είναι προφανές ότι η φυγή πραγματοποιείται σε στάδια. Πρώτα, ο δράκοντας βλέπει ότι **“ρίχτηκε στη γη”**, (δεν έχει πλέον πρόσβαση στους αγγέλους στον ουρανό). Τότε **“καταδίωξε τη γυναίκα”** και τελικά **“στη γυναίκα δόθηκαν δυο φτερούγες του μεγάλου**

<sup>31</sup> Στην παραβολή του αμπελώνα με τους γεωργούς ο Χριστός περιγράφει με εξαιρετική ακρίβεια τις αντιδράσεις των Ισραηλιτών στις πρωτοβουλίες του Θεού, με αποκορύφωμα τη δολοφονία του Υιού. Απαντώντας ο Χριστός λέει: **“Γι’ αυτό σας λέω ότι, η βασιλεία του Θεού θα αφαιρεθεί από σας, και θα δοθεί σε έθνος που κάνει τους καρπούς της”** (Ματθαίος 21:43). Αργότερα, στο Ματθαίο κεφάλαιο 23, αφού κάνει μνεία στην υποκρισία των ηγετών του Ισραήλ και της απόρριψής τους για τους απεσταλμένους του Θεού, ο Χριστός θρηνεί λέγοντας: **“Ιερουσαλήμ, Ιερουσαλήμ, εσύ που φονεύσεις τους προφήτες, και λιθοβολείς τους απεσταλμένους σε σένα... Να, ο οίκος σας αφήνεται σε σας έρημος”** (Ματθαίος 23:36-38). Το σχέδιο του Θεού τώρα είναι το εξής: **“να μη χαθεί καθένας που πιστεύει σ’ αυτόν, αλλά να έχει αιώνια ζωή”** (Ιωάννην 3:16). **“Όλοι είστε γιοι του Θεού διαμέσου της πίστης στον Ιησού Χριστό... Δεν υπάρχει πλέον Ιουδαίος ούτε Έλληνας· δεν υπάρχει δούλος ούτε ελεύθερος· δεν υπάρχει αρσενικό και θηλυκό· επειδή, όλοι εσείς είστε ένας στον Ιησού Χριστό”** (Γαλάτες 3:26-28). **“Για να γνωριστεί τώρα στα επουράνια, διαμέσου της εκκλησίας, στις αρχές και στις εξουσίες η πολυποίκιλη σοφία του Θεού”** (Εφεσίους 3:10).

<sup>32</sup> Ιωάννην 3:16, Αποκάλυψη 14:6.



**αετού, για να πετάει στην έρημο**". Οι **"δυο φτερούγες του αετού"** είναι μια αναφορά στην απελευθέρωση του λαού Ισραήλ από την Αίγυπτο. Εκεί υπέφεραν έντονους διωγμούς, μέχρις ότου ο Θεός μέσω των θαυμάτων και των πληγών, να τους οδηγήσει από την Αίγυπτο στην έρημο, όπου βίωσαν την πρόνοιά Του και τον αγιασμό για 40 χρόνια. "Εσείς (οι Ισραηλίτες) είδατε όσα έκανα (ο Θεός) στους Αιγυπτίους, και σας σήκωσα σαν επάνω σε φτερούγα αετού, και σας έφερα προς τον εαυτό μου" (Εξοδος 19:4). Αυτή η εμπειρία προμηνύει την εμπειρία της Εκκλησίας.

Ο Σατανάς, γνωρίζοντας **"πως έχει λίγο καιρό"**, δοκίμασε διάφορες στρατηγικές, για να καταβάλει την Εκκλησία. Ο πρώτος διωγμός έγινε από τους Ιουδαίους, ακολουθούμενος από τον λιθοβολισμό του Στέφανου, αυτό όμως το σχέδιο απέτυχε παταγωδώς: "Κατά την ημέρα εκείνη έγινε μεγάλος διωγμός ενάντια στην εκκλησία που ήταν στα Ιεροσόλυμα· και όλοι διασπάρθηκαν στους τόπους της Ιουδαίας και της Σαμάρειας... Εκείνοι μεν, λοιπόν, που διασπάρθηκαν διαπέρασαν τους τόπους, ευαγγελιζόμενοι τον λόγο" (Πράξεις 8:1,4). Οι Ρωμαίοι επίσης κατεδίωξαν τους Χριστιανούς, με πρώτο τον Νέρωνα το 64 μ.Χ. Πάλι αυτοί οι διωγμοί ενίσχυσαν την Εκκλησία και η πίστη εξαπλώθηκε γρήγορα. Τελικά ο Σατανάς μηχανεύτηκε ένα πιο αποτελεσματικό σχέδιο: να διαφθείρει την Εκκλησία από το εσωτερικό της.<sup>33</sup> Με τον "προσηλυτισμό" του Μέγα Κωνσταντίνου το 312 μ.Χ., το σκηνικό ήταν έτοιμο για τον διωγμό της Χριστιανικής Εκκλησίας από τη "Χριστιανική Εκκλησία".

**"Και η γυναίκα έφυγε στην έρημο"** (Αποκάλυψη 12:6). Η έρημος πάντα ήταν ένα μέρος προστασίας για το λαό του Θεού.<sup>34</sup> Ο Στέφανος αναφέρεται στο πλήθος που έφυγε από την Αίγυπτο υπό την αρχηγία του Μωυσή ως "εκκλησία μέσα στην έρημο" (Πράξεις 7:38) και αυτή η εκκλησία της εξόδου μεταφέρθηκε σε ασφαλές τόπο με "φτερούγες του αετού". Με όμοιο τρόπο το πιστό "υπόλοιπο" στον Μεσαίωνα προστατεύτηκε από τον αφανισμό: **"Και στη γυναίκα δόθηκαν δυο φτερούγες του μεγάλου αετού"** (Αποκάλυψη 12:14). Έτσι οι φτερούγες του αετού, συμβολίζουν την Θεϊκή προστασία.<sup>35</sup> Αυτή η προστασία δεν σημαίνει ότι ο λαός του Θεού είναι εντελώς απαλλαγμένος από τον κίνδυνο. Από τη στιγμή που ο Σατανάς είναι ο "άρχοντας αυτού του κόσμου",<sup>36</sup> ο λαός του Θεού θα καταδιώκεται ακόμα και στην έρημο (**"το φίδι έριξε από το στόμα του, πίσω από τη γυναίκα, νερό σαν ποταμό, για να κάνει να την παρασύρει ο ποταμός"** βλ. επόμενη ενότητα). Ο Θεός ωστόσο κατάφερε να διατηρήσει ένα πιστό υπόλοιπο στις **"1260 ημέρες"**, που φύλαξε τη γνώση του Κυρίου και πρόσφερε μαρτυρία στον κόσμο.

## 1260 ΗΜΕΡΕΣ

**"Και η γυναίκα έφυγε στην έρημο, όπου έχει ετοιμασμένο τόπο από τον Θεό, για να την τρέφουν εκεί 1.260 ημέρες"** **Αποκάλυψη 12:6**. Εδώ αναφέρεται μια συγκεκριμένη χρονική περίοδος, που παρουσιάζεται αρκετές φορές με διαφορετικούς τρόπους στα βιβλία του Δανιήλ και της Αποκάλυψης. Στην Αποκάλυψη 12:14 η περίοδος κατονομάζεται με τη φράση **"καιρόν (ένας χρόνος) και καιρούς (δυο χρόνια) και μισόν καιρό"**, δηλ. 3 ½ χρόνια,<sup>37</sup> στην οποία η

<sup>33</sup> Η διαφθορά της Εκκλησίας ξεκίνησε την εποχή των αποστόλων και εντάθηκε μετά το θάνατό τους. "Το μυστήριο της ανομίας ήδη ενεργείται" (Β' Θεσσαλονικείς 2:7). "Καθώς ακούσατε ότι ο αντίχριστος έρχεται, και τώρα πολλοί αντίχριστοί υπάρχουν..." (Α' Ιωάννου 2:18). "Επειδή, εγώ ξέρω τούτο ότι, ύστερα από την αναχώρησή μου, θα μπουν μέσα σε σας λύκοι βαρείς, που δεν θα λυπούνται το ποίμνιο· κι από σας τους ίδιους θα σηκωθούν άνθρωποι, που θα μιλούν διεστραμμένα, για να αποσπούν τους μαθητές πίσω από τον εαυτό τους" (Πράξεις 20:29,30).

<sup>34</sup> Π.χ. "Και ο Δαβίδ κάθισε στην έρημο, σε οχυρωμένους τόπους... Και ο Σαούλ τον ζητούσε όλες τις ημέρες· ο Θεός, όμως, δεν τον παρέδωσε στο χέρι του" (Α' Σαμουήλ 23:14).

<sup>35</sup> Βλ. Δευτερονόμιον 32:10-12, Ησαΐας 40:28-31.

<sup>36</sup> Ιωάννην 12:31, 14:30, 16:11

<sup>37</sup> Συχνά η λέξη "καιρός" δεν αναφέρεται σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Ωστόσο, σε αυτή την περίπτωση είναι προφανές ότι αναφέρεται σε κάποια χρονική περίοδο ακριβώς όπως και στο εδάφιο Δανιήλ 7:25 "και θα

γυναίκα **“τρέφεται”** στην έρημο. Στην Αποκάλυψη 13:5 η ίδια περίοδος ονομάζεται **“42 μήνες”**<sup>38</sup> στους οποίους το **“θηρίο... έλεγε λόγια βλασφημίας, και του δόθηκε εξουσία να κάνει πόλεμο με τους αγίους... και του δόθηκε εξουσία επάνω σε κάθε φυλή και γλώσσα και έθνος”** (Αποκάλυψη 13:5-7). Στον Δανιήλ 7 το μικρό κέρας **“θα μιλήσει λόγια ενάντια στον Ύψιστο, και θα κατατρέχει τους αγίους του Υψίστου, και θα διανοηθεί να μεταβάλλει καιρούς και νόμους· και θα δοθούν στο χέρι του μέχρι καιρόν και καιρούς και μισόν καιρό”** (Δανιήλ 7:24,25). Η ίδια χρονική περίοδος αναφέρεται επίσης στον Δανιήλ 12:7 και στην Αποκάλυψη 11:2,3.

Με τόσες πολλές αναφορές σε τόσο σημαντικές προφητείες του έσχατου καιρού, είναι προφανές ότι πρόκειται για μια σημαντική περίοδο για το λαό του Θεού και μια σωστή κατανόησή της είναι απαραίτητη. Στο δωδέκατο κεφάλαιο **“ο δράκοντας”** (Σατανάς) απεικονίζεται να κατατρέχει **“τη γυναίκα”**. Ωστόσο, αυτό το κεφάλαιο είναι ιδιαίτερα συμβολικό. Όπως η γυναίκα αντιπροσωπεύει πραγματικούς ανθρώπους που είναι μέλη της Εκκλησίας του Θεού στη γη, ο δράκοντας επίσης έχει δικά του εκτελεστικά όργανα εδώ στη γη που εκτελούν τους διωγμούς. Στο κεφάλαιο 13 η ταυτότητα των διωκτών αποκαλύπτεται με το σύμβολο του θηρίου που **“ανεβαίνει από τη θάλασσα”**.

Οι 1260 ημέρες, ο καιρός, οι καιροί και μισός καιρός ή οι 42 μήνες, αν θεωρήσουμε ότι είναι κυριολεκτικά, είναι ένα σχετικά μικρό χρονικό διάστημα. Ωστόσο, το ευρύτερο πλαίσιο στην Αποκάλυψη 13 και στον Δανιήλ 7 δείχνει να υποδηλώνεται ένα πολύ μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Οι Αριθμοί 14:34 και ο Ιεζεκιήλ 4:5,6, καθώς και η προφητεία των 70 εβδομάδων στο Δανιήλ 9 (που εξηγούνται στα Παραρτήματα 4 και 5) δείχνουν ότι σε πολλές προφητείες μια ημέρα συμβολίζει ένα έτος.<sup>39</sup>

Έτσι η χρονική περίοδος που **“ο δράκοντας... καταδίωξε τη γυναίκα η οποία γέννησε το αρσενικό παιδί”** και κατά την οποία **“η γυναίκα έφυγε στην έρημό, όπου έχει ετοιμασμένο τόπο από τον Θεό, για να την τρέφουν εκεί 1260 ημέρες”** (Αποκάλυψη 12:13,6) αναφέρεται στα 1260 χρόνια παπικής κυριαρχίας του Μεσαίωνα, όπως εξηγήθηκε στο δεύτερο κεφάλαιο στην εκκλησία των Θυάτειρων. Η Μεσαιωνική Χριστιανική Εκκλησία έμελλε να γίνει ο διώκτης των **“αιρετικών”**, με αποκορύφωμα την Ιερά Εξέταση όπου χιλιάδες άνθρωποι βασανίστηκαν και θανατώθηκαν. Οι διωγμοί συνεχίστηκαν στην Προτεσταντική Μεταρρύθμιση με την εκτέλεση στη πυρά των Χας και Τζερόμ, τη σφαγή των Χιούγκενอตς και πολλών άλλων που τόλμησαν να ακολουθήσουν την Αγία Γραφή και τις επιταγές της συνείδησής τους.

Αν και οι διωγμοί αυξομειώνονταν ανά τους αιώνες, μπορούμε να υπολογίσουμε ότι τα 1260 χρόνια ξεκίνησαν το 538 μ.Χ. Εκείνη τη χρονιά η τελευταία **“αιρετική”** φυλή εκδιώχθηκε από την Ρώμη. Αυτό επέτρεψε την εφαρμογή του διατάγματος του Ιουστινιανού το 533 μ.Χ., που όριζε ότι ο Πάπας, ο αρχιεπίσκοπος της Ρώμης, ήταν ηγέτης όλων των εκκλησιών και **διορθωτής των αιρετικών**. Με το διάταγμα αυτό ο πάπας απέκτησε την εκτελεστική εξουσία στη δυτική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Παρόλο που ο παπισμός συγκέντρωσε την εξουσία του βαθμιαία μέσα από

---

κατατρέχει τους αγίους του Υψίστου... και θα δοθούν στο χέρι του μέχρι καιρόν και καιρούς, και μισόν καιρό” εδώ χρησιμοποιείται η Εβραϊκή λέξη **“iddan”** που σημαίνει **“μια ορισμένη χρονική περίοδο, κυριολεκτικά ένα έτος”** (Strong's New Exhaustive Concordance, World, 1994).

<sup>38</sup> Ένας μήνας στην Αγία Γραφή θεωρείται ότι έχει 30 ημέρες, συνεπώς, στη Γένεση 7 και 8, οι πέντε μήνες που διήρκεσε ο κατακλυσμός (7:11, 8:4), αθροίζουν σε 150 ημέρες (7:24, 8:3,4). Ένας χρόνος έχει 12 μήνες, με μία επιπλέον ημέρα κάθε 3 χρόνια ως δίσεκτο έτος. Συνεπώς, 42 μήνες και τρειςήμισι χρόνια είναι και τα δύο ίσα με 1260 ημέρες.

<sup>39</sup> Στους Αριθμούς 14:34, αναφερόμενος στην κατασκοπεία της γης Χαναάν και την άρνηση των Εβραίων να εισέλθουν στη χώρα, ο Θεός είπε: **“Σύμφωνα με τον αριθμό των ημερών, που κατασκοπεύσατε τη γη, 40 ημέρες, θεωρούμενης κάθε μιας ημέρας ως ένας χρόνος”**. Παρομοίως, στον Ιεζεκιήλ 4 δόθηκε η οδηγία στον προφήτη να γίνει ένα σύμβολο για την τιμωρία που θα έπεφτε στον Ισραήλ και στον Ιούδα: **“Εγώ (ο Θεός) έβαλα επάνω σου τα χρόνια της ανομίας τους σύμφωνα με τον αριθμό των ημερών, 390 ημέρες· και θα βαστάξεις την ανομία του οίκου Ισραήλ... και θα βαστάξεις την ανομία του οίκου Ιούδα 40 ημέρες· σου προσδιόρισα κάθε μια ημέρα αντί για έναν χρόνο”** (Ιεζεκιήλ 4:5,6).

αρκετές δυσκολίες και αντιξοότητες, μέχρι τον 13<sup>ο</sup> αιώνα η Καθολική εκκλησία κατόρθωσε να ασκεί τέτοιον έλεγχο ώστε ο πάπας Ιννοκέντιος Γ΄ να πει την περίφημη φράση: “Η Εκκλησιαστική ελευθερία δεν διατηρείται πουθενά καλύτερα, παρά μόνο όταν η Ρωμαϊκή Εκκλησία έχει την πλήρη εξουσία τόσο στα εγκόσμια όσο και στα πνευματικά ζητήματα”.

Η εξουσία της όμως μειώθηκε ραγδαία προς το τέλος του 18<sup>ου</sup> αιώνα, όταν η Εκκλησία έχασε μεγάλο μέρος της επιρροής της με τη Γαλλική επανάσταση και τελικά το 1870 έχασε τις Παπικές Κτήσεις. Ακριβώς 1260 χρόνια αργότερα το 538 μ.Χ., το 1798 μ.Χ., τα γαλλικά στρατεύματα του Ναπολέοντα υπό την εξουσία του Στρατηγού Μπερτιέ αιχμαλώτισαν τον πάπα, συμβολίζοντας το τέλος της πολιτικής εξουσίας του παπισμού. Ωστόσο, στα 1260 χρόνια της παπικής εξουσίας, η Εκκλησία του Μεσαίωνα “έκανε πόλεμο με τους αγίους, και υπερίσχυε εναντίον τους” και “κατέτρεχε τους αγίους του Υψίστου” (Δανιήλ 7:21,25). **“Η γυναίκα έφυγε στην έρημο”**. Οι αληθινοί πιστοί κρύφτηκαν στα βουνά ή τράπηκαν σε φυγή στη Γερμανία και στην Ελβετία, όπου υπήρχε θρησκευτική ελευθερία.

## 12:15,16 ΤΟ ΦΙΔΙ ΡΙΧΝΕΙ ΝΕΡΟ ΣΑΝ ΠΟΤΑΜΙ

**“Και το φίδι έριξε από το στόμα του, πίσω από τη γυναίκα, νερό σαν ποταμό, για να κάνει να την παρασύρει ο ποταμός”** Αποκάλυψη 12:15. Ο ποταμός νερού, που βγαίνει από το στόμα του Σατανά, για να **“παρασύρει”** την Εκκλησία, συμβολίζει μια πλημμύρα εχθρικών ανθρώπων. Στην Αποκάλυψη 17:15 ένας άγγελος εξηγεί στον Ιωάννη, “Τα νερά που είδες... είναι λαοί και πλήθη, και έθνη και γλώσσες”.

Ο Σατανάς έχει δυο αντικρουόμενους στόχους: Από τη μια πλευρά, καταστρέφοντας τους ανθρώπους με πολέμους και επιδημίες ασθενειών μπορεί να καταστρέψει ψυχές, πριν τους δοθεί η ευκαιρία να μετανοήσουν ή τουλάχιστον να λυπήσει τον Θεό καταστρέφοντας τη δημιουργία Του. Αυτό φαίνεται να είναι το βασικό του σχέδιο στο μεγαλύτερο μέρος της ανθρώπινης ιστορίας.<sup>40</sup> Από την άλλη, ο Σατανάς μπορεί να εκμεταλλεύεται αποτελεσματικά πληθυσμούς που βρίσκονται υπό τον έλεγχό του για να εκδιώξει μια μειονότητα που προσπαθεί να παραμείνει πιστή στο Θεό και σε τέτοιες περιπτώσεις, όσο περισσότερους οπαδούς έχει, τόσο το καλύτερο. Καθώς η Προτεσταντική Μεταρρύθμιση εξαπλώθηκε στην Ευρώπη, ξεκίνησε ταυτόχρονα η πιο δραματική αύξηση του πληθυσμού στην ιστορία.<sup>41</sup> Ο αυξανόμενος πληθυσμός άσκησε μεγάλη πίεση στους αληθινούς Χριστιανούς δυσκολεύοντας τους να βρουν ερημικά μέρη για να αποφύγουν να γίνουν στόχος διωγμών.

**“Και η γη βοήθησε τη γυναίκα, και η γη άνοιξε το στόμα της, και κατάπιε τον ποταμό, τον οποίο ο δράκοντας έριξε από το στόμα του”** (Αποκάλυψη 12:16). Οι πόλεμοι και οι διωγμοί απείλησαν να εξολοθρέψουν εκείνους που αντιστέκονταν στην παπική εξουσία, με την ανακάλυψη της Αμερικής όμως υπήρξε μια μαζική μετακίνηση του πληθυσμού, μαζί με εκείνους που αναζητούσαν θρησκευτική ελευθερία. Οι αμερικανικές αρχές διαχωρισμού κράτους-εκκλησίας και θρησκευτικής ελευθερίας, είχαν μεγάλη επιρροή στις Ευρωπαϊκές χώρες και μέχρι το τέλος των 1260 ετών (1798) οι περισσότεροι διωγμοί των Χριστιανών από τη “χριστιανική εκκλησία” είχαν σταματήσει.

<sup>40</sup> Για παράδειγμα, η επιδημία βουβωνικής πανώλης τον 14<sup>ο</sup> αιώνα, στοίχισε τη ζωή σε περισσότερο από το 25% του Ευρωπαϊκού πληθυσμού.

<sup>41</sup> Ο παγκόσμιος πληθυσμός αυξανόταν με αργούς ρυθμούς για το μεγαλύτερο μέρος της ανθρώπινης ιστορίας, μεταξύ όμως του 1650 και 1850 μ.Χ. διπλασιάστηκε. Έκτοτε η χρονική διάρκεια διπλασιασμού του πληθυσμού μειώνεται συνεχώς.

## 12:17 ΤΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΠΟ ΤΟ ΣΠΕΡΜΑ ΤΗΣ

**“Και ο δράκοντας οργίστηκε ενάντια στη γυναίκα, και πήγε να κάνει πόλεμο με τους υπόλοιπους από το σπέρμα της, που τηρούν τις εντολές του Θεού και έχουν τη μαρτυρία του Ιησού Χριστού” Αποκάλυψη 12:17.** Αυτό το εδάφιο καθορίζει τον ιδιαίτερο στόχο της οργής του Σατανά, ένα μικρό ποσοστό εκείνων που αποκαλούνται χριστιανοί.

Στην Παλαιά Διαθήκη το υπόλοιπο ήταν μια μικρή ομάδα ανθρώπων του λαού του Θεού που παρέμεναν πιστοί μετά από καταστροφικές κρίσεις που υφίστατο ο λαός εξαιτίας της απιστίας του. “Έτσι λέει ο Κύριος ο Θεός: Πόσο μάλλον, λοιπόν, όταν στείλω τις τέσσερις δεινές κρίσεις μου επάνω στην Ιερουσαλήμ: Τη ρομφαία, και την πείνα, και τα κακά θηρία, και το θανατικό, ώστε να αποκόψω απ’ αυτή άνθρωπο και κτήνος; Όμως, να, θα μένουν σ’ αυτή μερικά λείψανα, κάποιιο διασωσμένοι (Εβρ. Υπόλοιποι)... αυτοί θα βγουν έξω” (Ιεζεκιήλ 14:21,22).<sup>42</sup> Οι υπόλοιποι αρνούνται να συμβιβαστούν με τον εχθρό και εξαρτώνται πλήρως από τον Θεό: “Το υπόλοιπο του Ισραήλ... δεν θα επιστηρίζονται πια σ’ αυτόν που τους πάταξε, αλλά θα επιστηρίζονται στον Κύριο... Το υπόλοιπο θα επιστρέψει... προς τον ισχυρό Θεό” (Ησαΐας 10:20-22).

Ο απόστολος Παύλος, αποκάλυψε όσους από τον Ισραήλ δέχτηκαν τον Μεσσία, υπόλοιπο: “Αν και ο αριθμός των γιων του Ισραήλ είναι σαν την άμμο της θάλασσας, το υπόλειμμά τους θα σωθεί” (Ρωμαίους 9:27). Ο προφήτης Ιωήλ προφήτευσε ότι θα υπάρχει ένα υπόλοιπο στο τέλος του κόσμου: “Και ύστερα απ’ αυτά θα εκχέω το πνεύμα μου επάνω σε κάθε σάρκα... Και θα δείξω τέρατα στους ουρανούς κι επάνω στη γη... Θα είναι σωτηρία, όπως έχει πει ο Κύριος, και στους υπόλοιπους, που ο Κύριος θα προσκαλέσει” (Ιωήλ 2:28-32).

Στην ιστορία της Εκκλησίας, όπως απεικονίζεται στα μηνύματα προς τις επτά εκκλησίες, ένα υπόλοιπο εμφανίζεται στην πιο σκοτεινή περίοδο (η εκκλησία στα Θυάτειρα, την εποχή του Μεσαίωνα). Το μήνυμα προς τα Θυάτειρα επιπλήττει αυστηρά την πλειοψηφία εκείνων που έχουν συμβιβαστεί: “Έχω, όμως, λίγα εναντίον σου, επειδή αφήνεις τη γυναίκα, την Ιεζάβελ, που λέει τον εαυτό της προφήτισσα, να διδάσκει και να πλανάει τους δούλους μου” (Αποκάλυψη 2:20). Υπάρχει όμως, ένα υπόλοιπο: “Λέω... προς τους υπόλοιπους που είναι στα Θυάτειρα, όσοι δεν έχουν αυτή τη διδασκαλία, και οι οποίοι δεν γνώρισαν τα βάθη του Σατανά... εκείνο που έχετε, κρατήστε το, μέχρις ότου έρθω” (Αποκάλυψη 2:20-25). Ο Σατανάς είχε διαφθείρει την πλειονότητα των Χριστιανών, αλλά δεν ήταν ικανοποιημένος, εφ’ όσον υπήρχε ένα υπόλοιπο που θα απειλούσε τη βασιλεία του. Για αυτό το λόγο **“ο δράκοντας οργίστηκε”** και άρχισε να κάνει σχέδια, για να νικήσει το τελευταίο πιστό υπόλοιπο, **“που τηρούν τις εντολές του Θεού και έχουν τη μαρτυρία του Ιησού Χριστού”** (Αποκάλυψη 12:17).

## ΟΙ ΕΝΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ, Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

Οι υπόλοιποι **“τηρούν τις εντολές του Θεού”**, όχι για να σωθούν, αλλά ως απόδειξη της αγάπης τους για τον Σωτήρα. Ο Χριστός είπε: “Αν με αγαπάτε, φυλάξτε τις εντολές μου” (Ιωάννην 14:15). Η αγάπη μας για τους άλλους, που εκφράζεται με την τήρηση των εντολών του Θεού, αποδεικνύει την αγάπη μας για τον Θεό: “Από τούτο γνωρίζουμε ότι αγαπάμε τα παιδιά του Θεού, όταν αγαπάμε τον Θεό και τηρούμε τις εντολές Του. Επειδή, αυτή είναι η αγάπη του Θεού, στο να τηρούμε τις εντολές του· και οι εντολές του δεν είναι βαριές” (Α’ Ιωάννου 5:2,3).

Ο Σατανάς μισεί ιδιαιτέρως το νόμο του Θεού, επειδή καταδικάζει τις φιλοδοξίες του. Η πρώτη εντολή: “Μην έχεις άλλους θεούς εκτός από μένα” (Έξοδος 20:3) αντιτίθεται άμεσα στον στόχο του Σατανά: “Θα είμαι όμοιος με τον Ύψιστο” (Ησαΐας 14:13,14). Η δεύτερη εντολή, απαγορεύει τη λατρεία των ειδώλων, την κύρια μέθοδο που χρησιμοποιεί για να εξαπατήσει τους ανθρώπους να τον λατρεύσουν. Η τέταρτη εντολή δηλώνει ότι “σε έξι ημέρες δημιούργησε ο Κύριος τον ουρανό και τη γη, τη θάλασσα και όλα όσα βρίσκονται σ’ αυτά” (Έξοδος 20:11) κάτι

<sup>42</sup> Βλ. επίσης Έσοδρα. 9:14,15, Ιερεμίας 42:2.

που ποτέ δεν θα μπορέσει ο Σατανάς να ισχυριστεί. Οι εντολές κατά του φόνου και της ψευδομαρτυρίας, καταδικάζουν τις βασικές μεθόδους που χρησιμοποιεί για να επιτύχει τους σκοπούς του. Η δέκατη εντολή (να μην επιθυμήσεις) πλήττει τα ίδια τα θεμέλια αυτού που επιθυμεί περισσότερο από όλα: μια θέση για την οποία δεν ήταν προορισμένος (“θα υψώσω τον θρόνο μου πιο πάνω από τα αστέρια του Θεού” Ησαΐας 14:13).

Ο Σατανάς κάνει ότι μπορεί, για να απαλλαγεί από το νόμο, επειδή “η αμαρτία είναι η ανομία” και “ο διάβολος απαρχής αμαρτάνει” (Α΄ Ιωάννου 3:4,8).<sup>43</sup> Φέρνει ακόμα και το δόγμα της ανομίας μέσα στην Εκκλησία, με τη θεολογία της ‘νέας διαθήκης’ που υποστηρίζει ότι ο νόμος του Θεού “καρφώθηκε επάνω στον σταυρό” (Κολοσσαείς 2:14).<sup>44</sup> Ωστόσο, ο Ιησούς είπε: “Μη νομίζετε ότι ήρθα, για να καταργήσω τον νόμο ή τους προφήτες: δεν ήρθα να καταργήσω, αλλά να εκπληρώσω. Επειδή, σας διαβεβαιώνω, μέχρις ότου παρέλθει ο ουρανός και η γη, ένα ιώτα ή μια κεραία δεν θα παρέλθει από τον νόμο, έως ότου όλα εκπληρωθούν” (Ματθαίον 5:17).<sup>45</sup>

Το υπόλοιπο είναι μια μεγάλη απειλή για τον Σατανά και την ιδιοκτησία του (τους ανθρώπους που κρατά δέσμιους), επειδή “έχουν τη μαρτυρία του Ιησού Χριστού”. Στην Αποκάλυψη 19:10 ορίζεται η μαρτυρία του Ιησού: “Η μαρτυρία του Ιησού είναι το πνεύμα της προφητείας”. ‘Προφητεία’ δεν σημαίνει απλώς ότι κάποιος προλέγει το μέλλον, “Εκείνος, όμως, που προφητεύει, μιλάει στους ανθρώπους για οικοδομή και προτροπή και παρηγοριά” (Α΄ Κορινθίους 14:3). Ο προφήτης έχει ένα συγκεκριμένο μήνυμα από τον Θεό για συγκεκριμένα άτομα ή για την Εκκλησία. “Αν όλοι προφητεύουν, και μπει μέσα κάποιος άπιστος ή ιδιώτης,

<sup>43</sup> Παρόλο που ο νομικισμός (η προσπάθεια σωτηρίας με την τήρηση του νόμου) δεν είναι συμβατός με τη σώζουσα πίστη, η απάντηση στο νομικισμό δεν είναι η απαλλαγή από το νόμο. “Ο Θεός, στέλνοντας τον δικό του Υιό με ομοίωμα σάρκας αμαρτίας, και σε σχέση με την αμαρτία, κατέκρινε την αμαρτία στη σάρκα για να εκπληρωθεί η δικαιοσύνη του νόμου, σε μας” (Ρωμαίους 8:3,4). Ο Παύλος αναρωτιέται: “Καταργούμε, λοιπόν, νόμο διαμέσου της πίστης; Μη γένοιτο· αλλά, ορθώνουμε νόμο” (Ρωμαίους 3:31). Γιατί; “Επειδή διαμέσου του νόμου δίνεται σαφής γνώση της αμαρτίας” (Ρωμαίους 3:20). Και: “Ο νόμος έγινε παιδαγωγός μας στον Χριστό, για να κηρυχθούμε δίκαιοι διαμέσου της πίστης” (Γαλάτες 3:24). Η τήρηση του νόμου ποτέ δεν ήταν τρόπος σωτηρίας, αλλά μας αποκαλύπτει την αμαρτωλή κατάστασή μας και ως εκ τούτου την ανάγκη μας για τον Χριστό, μας οδηγεί κοντά Του ώστε να μπορέσει να μας σώσει.

<sup>44</sup> Το εδάφιο αναφέρει τα εξής: “Εξάλειψε το χειρόγραφο με τα διατάγματα, που ήταν εναντίον σας, και το αφαίρεσε από το μέσον, καρφώνοντάς το επάνω στον σταυρό” (Κολοσσαείς 2:14). Αυτό το εδάφιο δεν μπορεί να αναφέρεται στις δέκα εντολές, επειδή κάνει λόγο για “χειρόγραφο”, που σημαίνει ανθρώπινη συμμετοχή στη δημιουργία του, ενώ οι δέκα εντολές γράφτηκαν στις πέτρες με το δάκτυλο του Θεού. Επιπλέον, αυτά τα “διατάγματα” είναι “εναντίον μας”, ενώ “ο νόμος είναι άγιος, και η εντολή άγια και δίκαιη και αγαθή” (Ρωμαίους 7:12). Ο νόμος, ο οποίος είναι εναντίον μας, είναι “ο νόμος της αμαρτίας και του θανάτου” (Ρωμαίους 8:2) που λέει “η ψυχή που αμάρτησε, αυτή θα πεθάνει” (Ιεζεκιήλ 18:4). Ο νόμος της αμαρτίας και του θανάτου οριοθετείται “στα λόγια της διαθήκης, που ο Κύριος πρόσταξε στον Μωυσή να κάνει προς τους γιους Ισραήλ στη γη του Μωάβ· εκτός από τη διαθήκη, που έκανε σ’ αυτούς στο Χωρήβ” (Δευτερονόμιο 29:1). Αυτή η “δεύτερη” διαθήκη τηρεί τις προδιαγραφές του Κολοσσαείς 2:14. Ήταν χειρόγραφο: “Θα στήσεις για τον εαυτό σου μεγάλες πέτρες, και θα τις χρίσεις με ασβέστη... και θα γράψεις επάνω στις πέτρες, ευκρινέστατα, όλα τα λόγια αυτού του νόμου” (Δευτερονόμιο 27:2,8). Είχε πολλές απαιτήσεις: “Επικατάρατος ο άνθρωπος που θα κάνει γλυπτό ή χωνευτό... Επικατάρατος όποιος μετακινήσει το οροθέσιο του πλησίον του... Επικατάρατος όποιος κοιμηθεί με την πεθερά του” κτλ. (εδ. 11-28). Υποσχέθηκε τιμωρία: “Αν δεν υπακούσεις... όλες τις εντολές του... καταραμένος θα είσαι” (Δευτερονόμιο 28:15). Ήταν “εναντίον μας”: “Και αφού ο Μωυσής τελείωσε να γράφει τα λόγια αυτού του νόμου σε βιβλίο, μέχρι τέλους, τότε ο Μωυσής έδωσε προσταγή στους Λευίτες... λέγοντας: Πάρτε αυτό το βιβλίο του νόμου, και βάλτε το στα πλάγια της κιβωτού της διαθήκης του Κυρίου του Θεού σας, και θα είναι εκεί για μαρτυρία εναντίον σου” (Δευτερονόμιο 31:24-26). Οι κατάρες (τιμωρίες) που σχετιζόνταν με αυτό το νόμο, καρφώθηκαν στο σταυρό με τον Ιησού Χριστό: “Ο Χριστός μας εξαγόρασε από την κατάρα του νόμου, καθώς έγινε κατάρα για χάρη μας” (Γαλάτες 3:13).

<sup>45</sup> Σε αντίθεση με κάποιους σύγχρονους θεολόγους, ο Χριστός και οι συγγραφείς της Καινής Διαθήκης συνεχώς τόνιζαν την τήρηση των εντολών. Βλ. Ματθαίος 5:17-19, 7:12, 15:3-6, 22:36-40, Μάρκος 7:8,9, 10:17-19, Λουκάς 10:26-28, 16:17, 23:56, Ιωάννην 14:15,21, 15:9-14, Ρωμαίους 2:12-14, 3:20,31, 7:7,12-14, 8:3,4, 13:9, Γαλάτες 3:24, Εφεσίους 6:2,3, Α΄ Τιμοθέου 1:8,9, Ιακώβου 1:25, 2:8-12, Β΄ Πέτρου 2:20-22, Α΄ Ιωάννου 2:3,4,7, 3:22-24, 5:2,3, Β΄ Ιωάννου 1:4-6, Αποκάλυψη 12:17, 14:12, 22:14.

ελέγχεται από όλους, ανακρίνεται από όλους· κι έτσι, τα κρυφά της καρδιάς του γίνονται φανερά· κι έτσι, αφού πέσει με το πρόσωπό του προς τα κάτω, θα προσκυνήσει τον Θεό, διακηρύττοντας ότι ο Θεός είναι πραγματικά ανάμεσά σας” (εδ. 24,25). Μέσω της προφητείας οι άνθρωποι αποκτούν επίγνωση των οχυρών του Σατανά στη ζωή τους και μπορούν να αποδεσμευτούν απ’ αυτά.

Σύμφωνα με την Εφεσίους 4:11-15, το χάρισμα της προφητείας θα υπάρχει στην Εκκλησία μέχρις ότου η αμαρτία, ο διχασμός και η διαστρεβλωμένη κατανόηση που έχουμε για τον Θεό, να πάψουν, δηλαδή μέχρι την έλευση του Χριστού. Ο απόστολος Παύλος παρότρυνε: “Ζητάτε δε με ζήλο τα μεγαλύτερα χαρίσματα... Ζητάτε με ζήλο τα πνευματικά χαρίσματα, περισσότερο όμως το να προφητεύετε... Θέλω, μάλιστα, όλοι να προφητεύετε... Ζητάτε με ζήλο το να προφητεύετε” (Α’ Κορινθίους 12:31, 14:1,5,39).

Αυτά τα εδάφια μας δείχνουν ότι το χάρισμα της προφητείας είναι ένα ιδιαίτερο πνευματικό χάρισμα, που ο Παύλος λέει ότι πρέπει να επιθυμούμε. Ο Παύλος καθιστά σαφές ότι δεν θα είναι όλοι οι Χριστιανοί προφήτες,<sup>46</sup> αλλά ένα εμφανές σημείο της Εκκλησίας του Θεού στον έσχατο καιρό είναι ότι το χάρισμα της προφητείας είναι ενεργό.<sup>47</sup> Ωστόσο, ακόμα και αν πολλοί χριστιανοί δεν είναι προφήτες, το “πνεύμα της προφητείας”, δηλαδή το Πνεύμα που πλήρωσε τους προφήτες, θα πρέπει να βρίσκεται σε κάθε αναγεννημένο πιστό. Η λήψη ξεχωριστών μηνυμάτων από τον Θεό δεν πρέπει να είναι προνόμιο μερικών μόνο “υπέρ-Χριστιανών”, αλλά θα πρέπει να χαρακτηρίζει όλους τους ανθρώπους του Θεού, καθώς μαθαίνουν να ακούν τη φωνή Του και να μοιράζονται τα λόγια Του.

Κάποιοι χριστιανοί, επαναπαύονται στη σκέψη ότι είναι μέλη της ‘Εκκλησίας του υπολοίπου’ που **“τηρούν τις εντολές του Θεού και έχουν τη μαρτυρία του Ιησού Χριστού”**. Θα πρέπει ωστόσο να ξεκαθαρίσουμε ότι το να ανήκει κάποιος σε μια εκκλησία που διδάσκει την τήρηση του νόμου του Θεού δεν τον κάνει μέλος του πιστού υπόλοιπου.<sup>48</sup> Οι πιστοί υπόλοιποι άνθρωποι είναι που “τηρούν τις εντολές του Θεού”. Το να ανήκουμε σε μια εκκλησία που έχει προφήτες ή έχει ένα ράφι γεμάτο με βιβλία προφητών δεν μας κάνει μέλη του πιστού υπόλοιπου.<sup>49</sup> Το Πνεύμα του Θεού, το ίδιο Πνεύμα που πλήρωσε τους προφήτες της Αγίας Γραφής, ενδυναμώνει κάθε Χριστιανό που ανήκει στο υπόλοιπο να **“τηρεί τις εντολές”** και να **“έχει τη μαρτυρία του Ιησού Χριστού”**. Όπως θα δούμε στο επόμενο κεφάλαιο, ο Σατανάς έχει μία προσεκτικά σχεδιασμένη στρατηγική ώστε να εξαναγκάσει το πιστό υπόλοιπο να παραβιάσει τις εντολές του Θεού και να φιμώσει τη μαρτυρία τους.

---

<sup>46</sup> Στο κεφάλαιο Α’ Κορινθίους 12, ο Παύλος καθιστά σαφές ότι υπάρχει ποικιλία πνευματικών χαρισμάτων, (εδ. 8-12), ότι το Πνεύμα επιλέγει ποιος θα λάβει ένα συγκεκριμένο χάρισμά (εδ. 7,11), ότι κάθε χάρισμα είναι απαραίτητο για ολόκληρο το σώμα των πιστών (εδ. 14-25) και ότι τα χαρίσματα είναι για συλλογικό και όχι για προσωπικό όφελος (εδ. 7). Το χάρισμα της προφητείας τονίζεται ιδιαίτερα στο πιστό υπόλοιπο των έσχατων ημερών, επειδή εκείνη την περίοδο θα είναι πιο απαραίτητο από ποτέ να υπάρχουν ιδιαίτερα μηνύματα από τον Θεό. Επίσης εκείνη τη περίοδο θα υπάρχουν πολλά μηνύματα που δήθεν θα προέρχονται από τον Θεό (Ματθαίον 24:5,11,23-26).

<sup>47</sup> Μια προσεκτική σύγκριση της Αποκάλυψης 19:10 με την Αποκάλυψη 22:9 δείχνει ότι το “πνεύμα της προφητείας” είναι συνώνυμο με το χάρισμα της προφητείας. Με άλλα λόγια, το πιστό υπόλοιπο έχει “τη μαρτυρία του Ιησού Χριστού” (Αποκάλυψη 12:17), που είναι “το πνεύμα της προφητείας” (Αποκάλυψη 19:10) και αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν άνθρωποι ανάμεσά τους που έχουν το χάρισμα της προφητείας (Αποκάλυψη 22:9).

<sup>48</sup> Η λέξη ‘οι υπόλοιποι’ είναι πληθυντικού αριθμού, που σημαίνει ότι ο Παύλος αναφέρεται σε ανθρώπους και όχι σε κάποιον εκκλησιαστικό οργανισμό.

<sup>49</sup> Είναι αλήθεια ότι αρκετά δόγματα έχουν θεσμοθετήσει την απόρριψη κάποιων εντολών του Θεού, όπως η δεύτερη που απαγορεύει την ειδωλολατρία και η τέταρτη που ζητά την τήρηση του Σαββάτου. Άλλα δόγματα, απορρίπτουν την ιδέα ότι μπορεί στις μέρες μας να υπάρχουν προφήτες στην εκκλησία. Οι πιστοί θα πρέπει να φύγουν από αυτές τις εκκλησίες για να γίνουν μέρος του πιστού υπολοίπου.